Albertus Magnus de secretis mulierum et virorum

Bernh. Eisenhart.

Cribit philosophus philosophorum princeps. quarto ethicorum
Homo ē optimū corumque sunt in
mūdo Et mūd' sumit h' p oib'
ptentis in spera actiuorum et passi
uorum scz p elemētis et elemētatis
Isto psupposito pbatur ppositō
sic Illud ē optimū cui' generati
onis cause sunt nobilissime Sed
sic ē de hoie g' zc. Maior patz. qz effect' sortit nobilitatē
ex causis. minor pbat de materia hois Vn̄ materia ho-
minis. sm medicos ponit eē menstruū mulieris cuz sper-
mate viri. qz illa ambo intrant ppositōz hois. sicut lac co
agulat sub materia casei Sz phi naturales ponūt q' mē
struum mulieris sit materia. et semen viri sit effectus. ita
q' semē viri se habeat ad mēstruū mulieris. sicut artifex
ad artificiū. vt attestat Auerrois. vij. Metha. in degres-
sionib' de ydeis. Itez phs. v. Metha. ca. x. dicit q' sper-
ma viri ad causam effectiuā reducit q' quodammō dica
tur spma. ptz q' materia hois ē excellētissiā et inter oia se
mina nobilissima Scdo pbat Illud ē optimū qd in su-
is partib' assimilat corpori nobilissimo Sz hō est hmōi
g' zc. Maior ptz qz assimilatio sequit naturam rei. minor
pbat qz hō assimilat celo quātum ad. xij. signa zodiaci.
quorum tria sunt calida vtualiter. scz Aries Gemini Leo
Illis corrspōdent tria mēbra in hoie. s. cor epar et testi
culi Itm̄ tria sunt frigida. scz cancer thaurus et vgo. Et
illis corrñdent intestina. vesica. dyafragma. Itē tria sūt
humida. s. scorpio aquari' et pisces. quib' corrñdet cere-
brū stomachus et pulmo. Itm̄ tria sunt sicca. s. capricor-
nus sagitari' et libra. quib' corrñdent tria mēbra. s. splē
fel et renes Vn̄ dicit phs. xij. Metha. q' totū celū est si-
cut vnum ppositū ptiguū. Igit debem' esse inclinati ad

no ticiaʒ presentis libri· qui tractat de generatione hum na Cuius causa efficiens dr̄ fuisse Albertus magnꝰ. q̄ sufficient tritus siue litteratꝰ in expimentis. a mulieribꝰ informatꝰ Et maxime in libro de animalibꝰ qui priusq̄ꝫ totū mundū cum Alexandro circuiuit. librū de animalibus ꝯposuit· Et supponit pħie naturali qꝛ est vnus liber de paruis naturalibus. et nō pure naturalis· sed partim medicinalis.

Titulus

¶ Incipiunt Secreta mulierum et virorum ab Alberto magno composita.

Dilecto sibi in christo socio et amico. N. clerico de tali loco: vere sapientie. et augmentum continuū. vite presentis·

¶ Iste libellus cuius subiectum est ens mobile contractum ad naturam secretorum mulieruʒ· vt ipsis infirmātibus possumus dare remedia et ipsis confitentibus scire debite ad delictū. Et diuidit prio in duas partes. s· pbemialē et executiuā. ps executiua ibi. sicut scribit. primo autor salutat psonaʒ cui scribit dicens scʒ morās parisiꝰ Dilecto sibi in xp̄o socio et amico Ubi tangit cā efficiens mouēs ⁊ mota. mouēs fuit quidā sacerdos q̄ rogauit dominū Albertū vt sibi scriberet librū de secretis mulieruʒ ideo qꝛ mulieres sūt tpe menstrui venenose. ita q̄ intoxicant aliū p visū et inficiūt pueros in cunis. Et maculant speculū bn̄ tersū Et q̄nq̄ faciūt coeuntē cū ipis leprosuʒ fieri. q̄nq̄ cancrosum. et qꝛ malū nō euitat nisi cognitum iō necesse ē se volentibꝰ abstinē et cognoscē immūditiā coitus. et multa alia q̄ docent in isto libro. Et sic Albertus videns. q̄ iuste peteret· consensit eiꝰ Et sic tangit cā effici·

ens mota cum subintelligitur. scribit &c. Nota sapientia est cognitio dei et perpetuoꝝ effectuuꝫ Et iō dicit. phs in pḥemio methaphisice De deo ꝓprie nō ē scientia. sꝫ sapientia. Ita nihil meli⁹ est in hac vita. qꝛ mediāte ipa sumus felices. teste Auerroij in ꝓlogo phicoꝝ Ideo autoꝛ scribit ꝯtinuū augmentū pn̄tis vite Et bn̄ scribit sibi ita qꝛ bō mediāte sapiētia reddiť laudabilis deo ꝛ homib⁹.

Cum vr̄a fauoꝛabilr ꝛ gratuita me rogauit societas vt quedā dicanť a nobis de hijs q̄ apd mulierū naturaꝫ et ꝯditionē sunt occulta et secreta lucidius manifestare vlꝫ sa petitionē vr̄a nr̄a pigricia a cōpilatione bꝛeuis et conpendiosi tractatuli de impetrata materia me retraxerit Sed pusilla et iuuenilis mea mens scd̄m eius possibilitatē et tpis impoꝛtunitatem. q̄ ad aliena detrahiť nihilominus vestro cupiēs satis facere appetitui. hāc pn̄tem epistolam in qua plurima de impetratis inuenietis vobis In parte stilo phisico et in parte medicinali pꝛo vt materie ꝯpetere videť. Nam ꝯscripsi rogans vr̄am ꝯstantiaꝫ vt in hoc ope ac negotio constans ac celans sitis. Ne alicui puero tam in etate q̄ȝ in moꝛibus ad pꝛesēcia deueniant Et si feceritis. ꝓmitto vobis plura de hijs ꝛ alijs manifestare ꝓcedēte tpe arte cū medicinali trāsmittē ꝓlixius

insudabo domino concedente.

Hic ondit causam q posset ipm excusare a labore huius facti Et ptz sna ex textu. No appetitus est triplex.s. naturalis animalis .et intellectualis Ad ppositum dicit lra. appetitui. glo. i. naturali intellectuali Unde sacerdos appetitu naturali appetiuit cognoscere naturas mulieru Vn hoies a natura scire desiderat. i. metha. Item appetiuit appetitu intellectuali quia vidit vtilitatez cognitionis earum.

Sicut scribit scdo de generatioe animalium generabiliu generatio sempiterna e in coitu Causa autez sempiternitatis in generatoe animalium ondit phs scdo de a. di. naturalissimu opm e vnum quodqz sibi sile generare. quaten9 diuino ee et immortali pticipat qd omia appetunt vt ide pmaneat non ide in nuero sed idem in specie: Et hoc e qd dicit pmetator scdo d aia. q solicitudo diuina cu n potuit ipm face pmane ide in nuero. misita e ei in dando vtute. q potuit in spe pmane Et subdit in hoc. n. non e dubiu qui meli9 e hre hac vtute q no hre vl no esse:

Hec e ps executiua in qua autor psequit intentu suum ponedo duas pposicoes valetes sibi ad ppositu 7 diuidit in tot capla 7 ptes quot patebut per ordine. No generatio aialiu pfector sempiterna est. qz talia sut de pfectione vniuersi .i. ethi. Dubiu videt qz queda aialia sunt qnqz penit9 corrupta. sicut qda vermes et musce in yeme Dicendum si corrumpuntur in vno climate tuc generantur in alio fm Albertuz 7 linconiense super. i. post Ul q ge

neratio aīaliū q̄ sūt de pfectōe vniuersi. illa est sempiterna sȝ stāte prīa solutōe Dubiū ē. qꝛ meliꝰ eēnt multa aīalia nō eē. q̄p eē. s. ſpentes ⁊ alia aīalia q̄ intoxicāt Dicenduȝ bonū ē ea eē. vt absorbeāt inmūdicias terre. qꝛ si nō absorberēt inficerēt aerē. et pcōsequēs hoīem. vnde natura nihil sustētat sñ cā rōnali. Ex textu ptȝ. qꝫ castitas ē peccatū nature. licȝ bonū sit via moris ⁊ p̄cepto legis. qꝛ per castitatē aliqđ nō generat sibi sīle. Hoc p similitudinem diuinā nō p̄t intelligi deꝰ qꝛ ipse non curat pticularia ſm Auerroim. xij. metb̄ ḡ p solicitudineȝ diuinā intelligitur corpus celeste. qđ de sui natura appetitu naturali appetit ꝯſuare ista inferiora tñ mediāte regimine intelligentiarū Vñ ꝯmentator. xij. metb̄. opꝰ nature ē opꝰ intelligētie ñ errātis Dubiū vtrū generatio aīaliū possȝ aīalia conſuare in esse specifico sp̄ Et videt̄ qꝫ nō. qꝛ si sic ḡ spēs esset generabilis qđ ē fl̄m. Falsitas ptȝ qꝛ species est perpetua Dicendū qꝫ qñ generat̄ indiuiduū hoc vl̄ illud. tūc generat̄ natura specifica subesse hoc signato et ſm ptem licet nō generet̄ ſm totū ābitū vñ Nō qꝫ. natura occulte opat̄ in vniuersalibꝰ. vt di. Gilbertꝰ porritanꝰ in suis sex principijs in ca. i. s. in ca. de for. Et qꝛ pducere intendit naturā vniuersalē. s. hoīem in ꝯmūi l̄ equū Et tñ pducit particulare vt sortē vl̄ platonē qđ ꝓuenit ex eo qꝛ inuenit materiaȝ quādā ⁊ signatā hoc loco detminato. ⁊ iō si inueniret totā naturā. sil̄ pduceret oēm hoiem sil̄. sȝ qꝛ inuenit vnā portiōȝ mēstrui hꝰ l̄ hꝰ mł̄ieris. iō pducit hūc l̄ hūc hoieȝ pticularē.

Causa āt q̄re ista aīalia ⁊ p̄cipue hoīes ſm eādē naturā et ſm materiā ⁊ ſm nūeꝝ ñ durāt Scribit̄ scđo de gene. et corrūp. quoꝝ sb̄stātia nō durat sȝ ē corruptibil̄. nō pñt reiterare eadeȝ in numero. sȝ subā hominis ſm principia

individui accepta est in corruptibilis. ideo generatio ho-
mis abicitur. quare generatio hominum sempiterna erit
ideo generatio hoim est pfectissima. qd pbatur sic. qz hō
est nobilissima creatura qd ptz ex intentione phi in mul-
tis locis phie et pcipue in scdo de anima. qz quanto plu-
res operationes res hz tanto nobilior est Homo auté per
rationē intellectiuā sepatur ab vno qz viuentiū vt patet
ibidem. Hoc etiā ē de intentione oim phoz Et precipue
Boecij in scdo de psolatione phie vbi dicit. qz hoies deo
sunt siles mente Hoc etiā ptz in scdo phoz quia motus
capit naturā et specié a termino ad quē. Et iō cū ineē na
turā humanā in sorte vl platone vl in alio pticulari ho-
mine existētē sic mot9 qui dī generatio perfectissima erit
ipa inter oim animaliū generatioz Generatio quidem ē
motus de nō eē ad esse, Esse āt maxie appetit. et precipue
ab hoibus qz hec inter oms. mot9 excellens ē immobili-
tate Et intellige de motu variāte aliqd sup qd mouetur
per hoc excludit primus motus q ē causa aliorum.
¶ Hic probat qz aialia non pnt pmanere eadē in nume
ro Sed bn eadē in specie et pcipue hoies Dubitat vtruz

idem indiuiduum corruptum in numero possit regenera ri Et videtur ꝙ sic q2 post triginta septem mille ānos. cō stellatio celi erit eadē per totum sicut iam ſm platonem. et astronimos Et iō tūc nos erim⁹ eadē in numero et se debim⁹ in hac vł in hac scola vł lectorio sicut nunc scȝ in magno anno Vn̄ plato dixit ꝙ post annū magnū debe ret redire athenis et deberet ibi legere· Et rō est quia tota ꝯstellatio venit ita, ideo redeūte eadem ꝯstellatione idem effectus redibunt Dicenduȝ stante sententia auerrois et aristotilis· v·phoꝝ. et in li· de generatiōe non est possibi le· exq̄ generatiōes illius nō possunt esse nunc im media te et corruptōes. iō tp̄s mediaret. Et ideo vnum numero vna mutatione ꝑdit numero. v. phoꝝ Sȝ ad dubiū pri mū est dicendū ꝙ post annuȝ magnum possibile est redire hoīes multū siles sic ꝙ vix possunt cognosci. distincte tn̄ non sunt idē in numero Sȝ dicēs. stante eadē causa ma terie· effect⁹ erit idē in numero. verū est stante eadē men sura et materia eque disposita sed sic non est q2 tempus raptim trāsit et nō reuertit idē nūero· Sed bn̄ ideȝ specie Et p̄t dici ꝙ reuolutio hodierna non sit eadē nūero cum reuolutiōe q̄ venit post mille ł quadrigētos annos quia mot⁹ est ens successiuū Dubitaẗ scdo vtrū vnū alꝛ possit ꝑpetuari sp· Et videẗ ꝙ sic q2 possibile ē inuenire aliquid ꝯplexionatū in q̄ elementa sunt reducta ad medium siue ꝓportiōȝ mediā q2 oīs corruptio ē a ꝯtrario. Et illa con traria sūt ꝓportionata in sūmo. iō nō corrūpunẗ. Sed ꝙ illō sit possibile· ꝓbaẗ sic. q2 vbi ē magis equale et minus equale ibi ē equale simpliciẗ. Dico ꝙ non est possibile il lud dare. q2 oēe mixtū moueẗ ꝑ naturā elemēti p̄domi nātis· primo celi· Sȝ ad rationem vbi est magis et mi nus ꝛc. Verum ē ꝓut equale sufficit. et ꝓut est possibile vn̄ mixtum equale in humore ſm iusticiam est ponenduȝ sed non ē dare equale ſm quantitatem molis quia terra

semper predominatur pluribus mixtis. Aliter dicendum supposito q tale mixtū sm oēm equalitatē elemētorum sic ponderes Adhuc eēt corruptibile ab intrinseco scz a virtute celesti. qz possz mediāte aq̄ frigida infrigidari et redire ab hoc scz a quātitate humorum et ab hoc mūdo corrumpi Nō q lrā dicit hoies sunt siles deo mente Illud ptz qz hō p scientiā fit diuin⁹ Vñ sene. vir speculatiuus est deo silis et amātissim⁹ Itez ptz illud. scdo methe. In hominib⁹ ē delectatio pauco tpe q̄ intelligētie toto eterno pficiūt Et intelligit p hoc cognitōz dei in qua ē maxima delectatio Pro q̊ nō q ois delectatio fit p qnandam similitudinē siue assimilatōz cognoscētis ad cognituz mediante forma exēplari et cognoscēti. g̊ quātoplus homo cognoscit de deo tanto pl⁹ vl magis assimilat Nota lrā dicit int omes motus generatio est nobilior sumēdo motum p tota eductōe aie siue formatione fet⁹ in vtero Et qūo fit motus videbit. Pro quo nō q mot⁹ est duplex. quidā ē mot⁹ qui abicit aliq̄d a substātia sicut calefactio aque abicit frigiditatē. de albo in nigredinē Ali⁹ est motus q̄ nō abicit aliq̄ pfectōz a substātia motus sicut motus celi qui nō facit aliq̄d corrumpi a substātia celi Modo generatio est motus abiciens aliquid a substantia rei quia menstruum quod mouet ad formatōz hois trāsmutatur Vñ auerrois. j. phorum dicit in generatione hominis pars spermatis non cessat corrumpi et pars hominis generatur donec tota forma compleatur.

Postq̄ sermo nr̄ pmissus ē de hijs q̄ intentionem audioris ad stili materiā inclinant oportunū est ad materiam operis descendere Et primo de generatione embrionis videre Juxta qd notandum est diligenter memorie cōmen

dandum · q̄ omnis homo qui generatur naturaliter ex semine p̄ris ⁊ menstruo m̄ris generatur. ſm intentionem omniū ph̄oꝝ et medicoꝝ Et dico medicoꝝ q2 aristo· non posuit semē p̄ris in substantiā fetus cedē Sed dicit fetū tm̄ ꝓcedere ex mēstruo Et postea ponit ip̄m vaporaliť ex alare Medici āt dicunt q̄ totū semen tā ex p̄te patris qđ sperma vocať q̄ m̄ris qđ menstruū vocatur cedē in substantia fetus·

Capitulum secunde partis executiue in quo vult aggredi materiā sc3 ad ostendēdū generatiōȝ embrionis siue fetus Nō ꝯtrouersia ē inť medicos ⁊ ph̄os Naȝ ph̄i di q̄ semē viri ꝯiūctū mēstruo mulieris habeat se ad menstruum mulieris tanq̄ artifex ad artificiū vľ artificatū· vnde carpentari⁹ solum est efficiēs et dom⁹ effectus ita q̄ materiā domus alterat et disponit· Sic etiā sperma viri alterat menstruū mulieris ad formā hois· Et hoc ponunt ideo q2 vidēt q̄ p̄re corrupto fit generatio hois et trāsmutatio seminis mulieris q̄ ē ponere efficiens p̄re corrupto qđ mēstruū mulieris trāsmutet Et q2 finis et effectus nō coincidūt iō sperma viri non intrat materiaȝ Sed medici dicūt oppositum et dicūt q̄ homo sit nobilissima materia ideo oportet semen intrare sub materia fetus mulieris. q2 mēstruum mulieris superfluum est sc̄de digestiōis· Sed sperma viri ē meli⁹ coctū ⁊ digestū· iō oportȝ ipsum subintrare materiā fet⁹ et substāciā q2 vident q̄ aliqñ fetus assimilatur p̄ri in genitalibus et in multis aliis hoc non essȝ nisi intraret substantiam fetus Medici dicunt q̄ in

semine viri sit quidam spirit⁹ gignẽs q̃lꝫ penetrat totam materiam seminum coniunctorum Et ille spiritus ẽ formatiuus oim membrorũ tanq̃ faber ferrum cũ malleo disponit. sic ille spũs disponit et malleat oia membra. Et ꝑ ipm spiritum saluat principium efficiens Sed phi ponunt sperma viri exalare vaporaliter qꝛ matrix ẽ mẽbrũ valde porosum et sic post formationem fetus calor solis facit sperma viri exalare et recedere ex matrice per poros Sꝫ q̃ sit porosa ptꝫ qꝛ puer ꝑ poros sumit nutrimentuꝫ Ptꝫ qꝛ ẽ pellis ⁊ q̃libꝫ pellis est porosa in ali qꝛ aliter sudor nõ possꝫ exire sine pena qd est falsũ qꝛ in calore pori aperiũtur et tunc sudor exijt. et tunc etiaꝫ exeunt pili per poros.

Hijs visis et accepta vna parte opinionis aristotilis vel medicoꝝ. Videndũ ẽ per quem modũ et qũo illa semina recipiunt in muliere. vñ mulier cum in coitu fuit cum viro si mlr in eodẽ tpe mittit menstruuꝫ in quo vir sperma ita q̃ ista duo semia in vulua mulieris ↄcurrũt sil' vnuꝫ alteri incipit commisceri. ↄcipit mulier Cõcipẽ ãt vocat qñ ista duo semina in mr̃ice in tali loco deputato a natura ad fetum recipiuntur. postq̃ vero illa duo semina recepta sunt matrix mulieris claudit tanq̃ bursa ex omni ei⁹ pte ita q̃ nihil de semine recepto p̃t ꝑdẽ Et cũ matrix sic vndiq3 fuerit clausa fit retentio menstruoruꝫ in muliẽ

¶ Hic autor exequitur formationem fetus et primo facit hoc. scdo ponit notabile. ibi Iuxta qd notandum. Nota

si vir prius emittit sperma quam mulier menstruū tunc
non fit conceptio. Item si ambo simul emittunt·et si se-
mina nō sunt bene ꝯformia ⁊ bñ disposita iterū nō fit cō
ceptio vt si semen viri nō fuerit sufficient calidū Et ideo
qui raro coeunt cito generant qꝛ sunt calidi valde. Nota
vulua dr̄ quasi valua qꝛ ē ianua vētris ·et eiꝰ vltia pars
dr̄ membrana quasi mēbrū ani.i·finis vulue·Et ita ma
trix clauditr̄ sicut vna bursa ita ꝙ ſm Auicennā vna acꝰ
intrare nō posset qꝛ gaudet ex calido recepto nolēs ꝑdere
Nō mlr̄ emittit mēstruū et etiā recipit et sic magis dele-
ctatr̄ in coitu ipo viro Mrir̄ dubiū Utrum abscisis testi-
culis posset aliquis generare. Et videtr̄ ꝙ nō qꝛ deficiunt
vasa seminalia ꝑ que vasa semen deferri dꝫ In oppositū
exptum est qꝛ thaurus abscisis testiculis generat · Dico
ꝙ pmo adhuc generare posset qꝛ p̄t emittē materiā sper
maticam licet non est eque bene Unde si semen emissum
ad terrā poneretr̄ ad matricē possibile eēt ꝙ ꝯciperet Uñ
sepius contigit ꝙ in balneo vbi vir spermatisat muliere
pñte ꝙ sine coitu ipa ꝯcipit qꝛ vulua ē maxime attracti-
ua ⁊ qꝛ semē adhuc est vigorosum ⁊ nō exalatū iō produ
cere possꝫ fetum·et hoc exptum ē Nam si cattus sperma
tisaret sup saluiā ⁊ aliquis cōmederet de tali saluia tunc
ex illo spermate generarentr̄ catti i ventre viri. qui catti ꝑ
vomitum essent expellendi.

Iuxta quod notandum ꝙ menstruum in muliere nihil
aliud est q̄ sugfluum alimentū qđ in substantiā rei aliun
de non cedit sicut est in viris sperma Et vocatr̄ menstruū
in muliere ideo qꝛ fluit in quolibet mense ad minꝰ semel
cuꝫ mulier tante etatis fuerit·hoc ē·xiij. vel. xiiij. annoꝝ

et vt frequenter accidit in·xiiij·Et incipit fluxus mēstruorum esse in quolibet mense ꝓpter nature purgationem·
Quibusdā vero accidit iste fluxus in nouilunio·quibusdam postea.ita ꝙ non oēs mulieres in eodē tpe paciuntur istum dolorem Et dico dolorē qꝛ in tali fluxu oēs indifferent paciunt·quedā plus·quedā minꝰ.a quibusdā vero diuciꝰ:et hoc ſm exigentiā et complexionem nature mulierum

¶ Hic autor ponit vnum notabile·vtꝫ in textu. Dubitat quare fluxus spermatis nō sit menstruosꝰ sicut menstruum Rn̄detur ꝙ sperma siue semen viri est magis decoctum ⁊ subtile . iō natura nō libenter reicit ymo ꝯseruat ad generatōꝫ siue ad nutritionē si indigeret fetus Dubitat quare vrina ⁊ stercorisatio ⁊ sudor nō sequat motum lune sicut mēstruū Rn̄det ꝙ vrine et alie immūditie fiūt oīi die ex supfluitate cibi ſm magnā grossitudinē et maiorem quantitatē ideo opꝰ est ꝙ cottidie expelli dn̄t Itē nota iuuenes mulieres sunt multum humide iō libenter menstruisāt in pricipio mēsis Et seniores in fine · qꝛ minus humide sunt. Nō ꝙ mulieres nigre minꝰ habent de menstruo ꝙ̄ albe·qꝛ omnes mulieres sunt flegmatice cōplexiōis·tn̄ vna magis alia. Et quanto magis mulieres vtunt cibariis delicatis et bene piperatis tāto magis subtile emittunt menstruū Et oppositū de pauperibꝰ mulieribus grossis cibariis vtentibꝰ. Nō ꝙ autor ponit ꝙ̄ in xij.xiij.vel·xiiij· anno mulier incipit mēstruisare. Ratio est qꝛ tunc calor etatis puericie deficit · grā cuius non pt bene consumere humidū nutrimētale.vn̄ vsꝰ·Adde de-

tem ternis sic mulieruz menstrua cernis Ad quinquagin ta durat purgatio tanta ¡Nota ꝙ mulier mediante men struositate purgat quia humidum supfluum recedit a q̄ grossi humores resoluerent si manerent·ideo mulier nō ē apta ad disciplinā ꝓpter grossiciem spirituū cerebri opilā tium et ebetantium Et nota ꝙ coitus mulieribus ꝑ tan to est ꝓficuus qꝛ supfluū frigidū emittit et dolorem reci piunt·qd̄ obtemperat eaꝝ frigiditatē Oppositum ē in vi ris Vn̄ mulieres mltū coeuntes sūt breuioris vite adeo sicut viri·hoc attestatur natura passeris qui ꝓpter sepe co ire moritur.

Sed ex hijs que dicta sunt oriunt plura dubia Primū est. vtrum ille fluxus fiat p colorem sanguineū vl p ali quē alium Juxta qd̄ notandū. ꝙ in omnibus mulierib⁹ ꝑterq̄ in corruptis color menstruoꝝ est sanguineus vt in pluribus Et dico in corruptis id ē in corruptis malis et viciosis humōribus In hijs em̄ sunt sepe menstrua liui di.i.plumbei coloris. Et non loquor de corruptione casti tatis qꝛ indifferenter siue v̓gines fuerint siue corrupte si tante etatis fuerint fluxū paciuntur Et signa ad hāc par tem scꝫ quomodo menstrua fluunt sunt plura de quibus postea dicetur.

¶ Hic autor ponit quatuor questiones ſm ordinem vtꝫ in textu Nota fluxus menstruoꝝ est sanguinei coloris cā

huius est q2 menstruum est superfluum secunde digestio nis .s. epatis . s3 epar est organū rubeum sūme calidū Et iō assimilat sibi suū passum in colore et in forma in quantū pt Sz ɔtra videt ꝙ menstruū debeat eē albū q2 ē summe frigidū et frigiditas ē maŧ albedinis Respondeo ſm Albertū quātū eēt de natura mēstrui tūc esset albuz Sz q2 eius ꝓducens est rubeū sc3 epar. iō sibi assimilat Tūc est dubiū quare sperma viri nō ē rubeū cū tñ sit calidum et bene digestum Rñdet ꝙ sperma viri de se est rubeum q2 ē sanguis tertie digestiōis Sed intesticulis de albatur ꝓpter frigiditatē testiculoꝝ. et iō non spermatisat nisi per motum testiculoꝝ calefiat Nota color rubeus generatur ex eo q2 in humido terrestri humiditas ꝑ adustionez humidi consumit. vt3 in latere rubeo Vñ lat añ ɔbustionē non est rubeus . sed efficit per ɔsumptōz humidi a calido. ita ꝙ terrestre siccum ꝑdominat . sic est de menstruo mulieris . eo ꝙ ē in epate humidū . calore epatis consumit in sicco terrestri . iō quodāmō fit rubeū Sed in mulieribus valde grossis ⁊ terrestrib⁹ tm̄ ē de humido inɔsumpto ⁊ de terrestri . ꝙ eaꝝ menstruū ē liuidum .i. nigrū . Terra ēm̄ nigra ē Et q2 eaꝝ mēstruū ē summe terrestre . ideo sequitur colorē terre . quia color ē qualitas scđa derelicta a primis qualitatib⁹ Sicut videm⁹ qñ calidū agit in humidum et nō ɔsumit sufficient humidū relinquit color uiridis sicut in piris et pomis Et si frigidū ꝑdominat color est alb⁹ . Sz si calidum ꝑdominatur reliquit color niger vt patz in pipe. et de similibus

Secundum dubium pt esse vtrū menstruum fluet ꝑ anū et hoc more secessus . aut ꝑ vuluā . aut mō electiōis urine Ad hoc breuiter est dicendū ꝙ ꝑ vuluaz fluunt in specie crudi sanguinis et tenuis.

Hic post scdm dubiū vt ptz in textu Et respondetur ad dubiū q̄ i mlierib⁹ multū corruptis quaꝝ an⁹ et vulua sūt vnū foramē pn̄t mēstrua fluē p anū Sed stante sanitate et bona digestione tunc nō fluunt p anū s3 p vuluaz

Tertio dubitaī quare in mulierib⁹ fluūt menstrua q̄ sūt supflua alimenti et non in viris sperma qđ etiam est superfluū alimenti Ad hoc dubiū dicendū est q̄ mulier est frigida et humida a natura Vir aūt ē calidus et siccus mō de natura humidi est fluere·iiij·metheoro·et maxime humidū qđ ē in mulierib⁹ est aqueū·s3 in viris humiduz est aereū et ideo cum calor sp agat in humidū et calor est naturalis Et cum natura nihil facit frustra·vt dī pmo celi et mōi·Et qr calor in mulierib⁹ semp ē debilis respectu illi⁹ qui est in viris·et cum totū alimentū in mulierebus non pōt conuertere in carnem·ideo natura facit qđ melius est·prouidet nature de necessarijs·Et reliquū dimittit in locuz quendam in quo seruanī in muliere menstrua De illo quidē intm̄ dictum est·sic q̄ maioris inquisitionis est quam p̄sens exposcit negotium·

¶ Hic mouet tertium dubium et p se soluit vtz in littera·Nō q̄ frigidissim⁹ viroꝝ est calidior calidissima mu

b 3

liere stante eadem regione . digestione. et cibarij nutricio ne et sic de alijs Hoc dico notant. q vna mulier in ethio pia viuens delicate possz eē calidior vno pauperculo vi ro in occidēte sp vtens cibarijs frigidissimis Sed contra videt q mulier sit calidior viri qz calor fundat in sangui ne Sed in muliere plus est de sanguine q̄ in viro. alias sanguis non flueret cottidie et cōtinue in muliere Sz sic nō ē in viro. ḡ zc. Rn̄det q vbi ē pl⁹ de sanguine bene di gesto et decocto ibi est maior calor. si sic non est in mulie ribus. ḡ zc. Nō lr̄a dicit. q natura facit q meli⁹ est Ra tio qz natura regit ab intelligentia non errante Expellit em̄ humidū grossum mulieris mediante fluxu menstru orum. Et videm⁹ sil'e experimentū qn̄ fuerit in corpe ani malis aliquis humor grossus nociu⁹ corpi Illum na ra vertit in ptes officiales corporis faciendo scabiosos pe des et man⁹ ne illd humidū ledat membra principalia. s cor epar cerebrū et alia. zc.

Quarto dubitaret aliquis vn̄ veniret menstruuz in mu liere qn̄ ē in coitu cū viro qz dictū ē supra qn̄ mulier con cipit retenta sunt menstrua. ḡ si retenta fuerint miruz est vn̄ tn̄c fluūt in coitu Ad hoc dicendū est q qn̄ mulier cō cipit retenta sunt menstrua pter hanc causam finalē vt de mēstruo retento fet⁹ in vtero mulieris existens posset nutriri Qn̄ āt mulier ē in coitu cū viro tn̄c pter magnā delectationē quā hz. qz p virgā virilem exīstētem in vul ua nerui et vene existentes in vulua confricant ꝛ mouen

tur. et sic vulua dilatando se menstruum emittit et hoc est naturale respectu coitus est tñ quasi violentũ respectu flux⁹ naturalis menstruoꝝ Itẽ omni die de nutrimento sumpto fit materia q̄ apta nata est ad expellendum in coitu Ex illo soluitur dubitatio quare mulieres impregnate maxime appetunt coitũ qꝛ appetit⁹ coit⁹ est ꝓpter habũdantiã materie supflue ab alimento. et ideo cũ menstrua sunt retenta et omne die aliquid aliud generatur. mulier maxie appetit coitũ qꝛ ex eius materie habundantia. vulua mulieris calescit et sic coitũ appetit.

¶ Hic mouet quartum dubium et soluit partim Sꝫ dubiũ ẽ circa dicta ⁊ circa dicenda a quib⁹ membris in viris sperma abscindat. silr mẽstruũ in mulierib⁹ sumendo mẽstruũ ꝑ semine qd emittit in coitu. ⁊ videt ꝙ ab omnibus mẽbris. qꝛ fetus assimilat parentib⁹ in omibus mẽbris Sꝫ ꝯtra. si sic. sequeret ꝙ impfectus in membris generaret in mẽbris impfectũ qd ẽ falsum. Falsitas patet ꝑ experientiã Si pater esset cecus claudus vl' mutilatus in digito non sp generaret similem sibi. ꝯña patet de se. Dicendũ ꝙ in coitu illa semina descindũt et distinguuntur a quatuor mẽbris pñcipalib⁹. s. a cerebro corde epate et mẽice in mlierib⁹ ⁊ a testiculis in viris Et ex consequenti ex alijs membris sed non ab aliqualib⁹ partibus corporis per hoc ad instantiam dicitur ꝙ assimilatur parentibus Dico ꝙ sufficit a principalibus prout ista influunt alijs membris et maxime a cerebro descinduntur et

distinguuntur. Unde videmus multos coeuntes caput dolere et maxime exiccari in membris et maxime debilitari in visu.

Visis istis. ad formatōꝫ fetus in matrice mulieris est redeūdū. Primo materia recepta hꝫ materiam lactis sex primis diebus ad hunc colorem lactis operatur calor naturalis ex spermate viri emiss⁹. et calor matricis. ita ꝙ ista materia dealbat̄ sicut lac Deinde materia transmutat̄ scꝫ ad materiam seu colorēꝫ sanguinis spissi et aliqualiter bene decocti et hoc per nouem dies postea tunc ab isto tpe fit consolidatio in membris fetus in duodecim diebus

lac sex p̄mis diebꝫ

sanguis p nouē dies

fetus in 12 diebꝫ

¶ Capitulum tertie ptis executiue in q̄ reuertitur ad formatōꝫ fetus successiue. Querit̄ dubiū. vtrum calor spermatis sit igneus elemētalis vl' sit calor celestis Sil'r de calore matricis ꝛc. Hic sunt diuerse opiniones Sed cum aristotile in de aiali dicendū. ꝙ ille calor sit animalis siue celestis Rō q̄z calor elementalis ē destructiu⁹ Sꝫ calor celestis est saluatiuus aialiuꝫ. ſm auerroim. xij. metha. xij. comēto Sꝫ dicendū ꝙ ille calor sit ptim igneus et partim animalis siue celestis. Vn̄ calor igne⁹ ꝯuertitur simpliciter in se sicut in contrarium Sed calor aialis siue celestis ē permixt⁹ cū humiditate et tpatus et ille conseruat mixtum. vn̄ quodlibet animatū viuū. viuit in calido radicaliter et humido tpato Itēm dubiū est q̄ mēbra primo formātur et generant̄ in fetu Hic dicūt quidā ꝙ epar q̄z

In epate fit nutritio prima et vegetatio spirituum. Et q2 ab epate descenditur prius semen ꝙ a corde ideo videtur epar pmo generari Sed cum aresto. Dicam9 ꝙ prio cor generat q2 est primū viuens et vltimum moriens. postea epar. et postea cerebrum ꝛ postea testiculi et sic de alijs. sz qn̄ dicitur in epate fit prima nutricio dr̄ ꝙ hoc est verum ex consequēti Sz primo in corde habet fieri ꝛc.

Juxta quod notandū ꝙ ſm pħm vnum quodq3 viuentium ꝯsurgit ex quatuor elementis. iō q2 in tali materia est materia terrea q̄ cedit in substantiā ossium. Silr aq̄ cedit in suum simlr et sic de alijs. postea vero solet facies formari et dispositio corpis ſm trinā dimensionez. s. longum latū ꝛ pfunduz et hoc fit p xviij. dies. Ab isto vero tpe incipit natura fetus confortari vsq3 ad egressum No ꝙ fetus mulieris ꝯficit ex. xxiiij. diebus Et illō quod per ſmonem longū dictuz est solet dici p quatuor vsus Conceptum semen sex primis quoq3 diebus Est quasi lac reliquis nouez fit sanguis abinn. Consolidat duodena dies bis nona deinceps. Efficiat reliquum tēpus producit ad ortum.

Hic autor ponit vnum notabile vtz in textu Nō ꝯplēt tera dicit ꝙ ꝗlibz viuentiū est ex quatuor elemētis. Hor

Cor primum generatur.

[illegible]

probatur quia ex quibus aliquid nutritur ex illis est con
stitutus. scdo de anima Sed ex eisdem nutrimur et su
mus ergo zc. minor ptz qr nutritio fit p calidū et humidum
siccum frigidum et principaliter per calidum et humiduz
Sed ↄtra quedam animalia viuunt ex puris elementis
igitur solum vnum elementum est in ipsis. Añs ptz p hos
v̄sus. Quatuor ex puris vitam ducunt elementis Dicē
dum q simpliciter est impossibile sm aristo. Unde allec est
mixtum ex quatuor elementis ⁊ nutritur in aqua mixta me
diante calore sol. Uñ allec in aqua puro viuere non potest
quia illa nō est nutrimentalis Et ideo videmus pisces pa
nem ↄmedere in aqua Item in quolibet mixo viuente re
quiruntur tria que faciūt mixtū ↄstare et durū esse alias ci
to dissolueretur Itm̄ requiritur ignis vt calorez habeat in quo
vita saluatur Et tunc requiritur humidū in qd agat calidum
Et requiritur humidū aeris qr spiritus generatur ex sangui
ne aereo Itm̄ ossa sunt ex menstruo quantuz ad grossio
res partes menstrui. qr ossa materiā homis inesse conser
uant. Si. n. non essent ossa hō cito dissolueretur. Postea
de parte menstrui magis aquea generatur cerebrum et me
dulla. de ptibus aūt magis aeris generatur spiritus Et de
ptibus magis igneis. epar. ita q quelibet membra in ho
mine sunt in sua structione ex adiūctōe alicuius elementi
Nota fetus sic formatur q quantitas materie p̄existentis
ↄdensatur vel rare fit ad quantitatē siue extensionem de
bite forme in longum latum et ꝓfundum Et qñ res ge
nerabilis maior erit in quantitate re corrūpenda et tunc
fit rarefactio materie. qñ vero erit minor tunc fit conden
satio sic est quādo ex semine mulieris fit homo qr tunc si
materia seminis est maior recipiente formam hominis
tunc primo calor naturalis et virtus formatiua. mate
riam condensat et facit indurescere vsq donec apta sit
forme. Et tunc homine generato materiam augmentat
interim cum elementis vsq ad quantitatem competentē

sibi Et omnes ille diuersificationes que precedunt animaz in instanti generatam dnt esse indeterminate. ante illud instans q̄uis omnia sunt terminate p formaz corrūpendam scilicet per formam menstrui. Tamē ad huc expectant aliam tminationem a forma generād͡a ƀm hoc glosatur littera que dicit postea formatur facies secūduz trinam dimensionem semper indeterminatam et indeterminabilem.

Sunt autem quidam qui penes quodlibet tempus signatum ponunt regnare aliquem planetarum. Et quia scire hoc multum confert ad ea que hic scribunt. et ideo ne ignorantie mee illud neglectum ascribat ex hijs aliqua declarabo Notanduz primo vt dicit Auicenna. accidentia sunt in triplici genere. quedam em̄ materiaz ꝯsequuntur in cōposito et ei attribuūt. quedam forme. quedam composito ex materia et forma ꝯsequuntur. Et cum hoc sit naturale. ꝯpositum ex materia et forma triplicit denominabunt accidentia in ipso Ex pte aūt anime sunt quedam accn̄a vt virtus eundi et mouendi. Et qz ƀm intentionem quorundā qui digne locuti sunt de natura. oīes virtutes quas aīa in corpore cōplectitur illas cōtrahit a speris et corporibus supcelestibus.

¶ Hic autor incipit determinare de successiua formatiõe fetus sm influentiã planetarum Et primo premittit quedam Scđa exequit intentũ suũ. ibi abultimo em̃ Nõ illa con clusio format ex lr̃a. Fetus format successiue per planetas id pbat extra lr̃am penes illđ formatur fetus. qđ diuersi mode influit fetui esse et viuere Sed planete sunt hmõi igit ꝛc. minor ptz qr huic influit viuere lõgo tpe huic par no tpe. vt ptz p ptholomeũ in carthilegio suo ꝛ p ei⁹ con mẽtatorem Nõ tunc planeta dr̃ regnare. qñ est in maio ri vigore scz qñ ẽ in domo sua hoc ẽ in signo sibi cõformi Et que sint dom⁹ planetarũ infra patebit Nõ aĩa mouz corpus p hunc modũ. aĩa pmo mouet ab alio scz ab ap petibili et sic mota . mouet spũs quibus motus ipsi mo uent musculos qui moti mouẽt mẽbra Et sic ptet qr ap petibile est principale mouẽs Sz est dubium vtrũ aliqđ accñs possz eẽ principiũ alic⁹ substantie principaliter Re spondet galther⁹ burlaij sup. iiij. sñiarum. qr sic. quia illud est agens qđ corrũpit vnũ et generat aliud talis ãt hu mor notificans fit indispositio siue disproportio elemen torum q̃ corrumpit formã hois et generat formam cadaue ris qđ est substantia Rñdet qr humor notificans est que dam substantia. non em̃ sumitur humor p accidente Sz capit p materia humida peccãte ita qr accidens non cor rumpit hoiem. Sz de virtute sui subiecti. Sz qñ dr̃ sub stantie nihil ẽ ꝯtrariũ Dicit qr verũ est de ꝯtrarietate per fecta Sñ bñ ꝯtrarietate diminuta que sufficit ad corrup tionẽ vni⁹ et ad alterius generationem.

Ab vltimo em̃ orbe qui motu diurno omnes spe ras inferiores recipit influuntur materie prin cipaliter et radicaliter virtutes essendi et mouendi. et ab

orbe stellarum fixarum fetus recipit virtutem qua disting-
nitur in esse secundum diuersas figurationes et accntia. et illud con
uenit ei inquantum forma Sed etiam contrahit aliam virtutem
ab hoc orbe que dat esse et secundum diuersas naturas huius orbis
post speram stellatam ponitur spera saturni secundum astronomi
mos et ab illa influuntur anime virtus discernendi et rationandi.
Et postea iouis et ab illa influitur anime magnanitas et plures
anime passiones. et a spera matris influitur anime animositas
et virtus irascibilis. et alia desideria anime. et a sole influitur
virtus sciendi et memorandi. a venere motus concupiscen
cie et desiderii. a mercurio virtus gaudendi et delectandi.
a luna que est radix omnium virtutum naturalium virtus vegetan
di quibus hoc enim et plura alia ab anima procedunt Et cum
ista sequuntur ex diuersis partibus corporum celestium ideo hec omnia
anime attribuuntur et non solum anime Sed etiam toti
composito quia simplex non potest sustentare accidens.
¶ Hic ostendit quomodo anime influunt diuersa accidentia a cor-
poribus supercelestibus Non ab vltimo orbe anima capit esse
in omnibus quantum est ex parte sui Sed spera celi stellati dat
esse distinctum anime ab aliis entibus quia propter multitudinem stel-
larum influunt distinctum esse et distinctionem. vnde secundum hoc que
stella speralis respicit vnam animam plus quam aliam ideo

distinctum esse influit cuilibet anime humane. cui corre spondet distincta stella Nõ saturn⁹ est prima stella erratica et grã sue influentie dat aie virtutem discernendi et rationãdi Et dr̃ saturnus quasi satur in annis p cõtrarium· vñ cuȝ sit frigidissim⁹ et siccus influit caristiam ipso regnãte Sȝ iupiter influit magnanimitatẽ· vñ iupiter fuit quidã vir qui expulit p̃rem suum a regno suo Et dicit quasi iuuãs p̃rem p ↄtrarium Et illud attributuȝ est vni planete q̃ magnanim⁹ ẽ p influentiam. ita ꝙ puer natus eo regnante fit magnanimus Sed in venere nascuntur luxuriosi· Sȝ mars est malignissim⁹ planetaꝝ et dat virtutẽ irascibilem· Sȝ sol est optim⁹ planetarũ influẽs sciẽtiã et memoriã· vnde nati sub sole sunt felices et amabiles. Sȝ mercurius dr̃ quasi mercatorũ Kyrios. i· dñs sicut eñ mercator dr̃ eẽ gaudios⁹ et affabilis sic et ille planeta ẽ beniuol⁹ gaudiũ et delectatiõȝ infundens. Sȝ luna influit virtutẽ vegitãdi et nutriendi qr est infim⁹ planetaꝝ iõ immediact⁹ agit Jtm̃ lr̃a dicit accidens in simplici essentia nõ sustentat᷑. cã ẽ qr accidẽs egreditur de natura subiecti non solum magnitudine subiecti siue cause materialis Sȝ etiã magnitudine cause efficientis. iõ compositũ ẜm vnã p̃tẽ est cã material᷑. et scḋm aliã p̃tem est causa effectiua Et iõ in simplici nõ est ↄponere iõ simplex nõ ẽ subiectũ accidentiũ et maxie accidentiũ realium Et q̃uis essentia simplex possȝ esse subiectũ suorũ modorum essendi sicut materia pria est subiectũ sue potẽtie q̃ est su⁹ modus essendi ꝓprius et formalis. Ex hoc ptȝ ꝙ accidentia potentie nõ sunt accidentia solius anime. Sed accidẽtia totius compositi Sed dicunt᷑ anime sic quia insũt corpori corporaliter et principaliter.

A Nunc vero ex parte corpis consimiliter notandũ

est. Et primo de creatione vel formatione corporis quod ex embrióe creat̃ et format̃ p effectus et opatiões stellarum que planete dicunt̃ Primo em̄ materia embrionis vł hoīs generandi. cōpressa et coagulata per frigiditatem et siccitatez saturni disponit̃ : et huic scz materie a saturno virtus influit̃ vegitatiua et motus naturalis ascribitur et tunc patebit in tali materia opatio aliqualiter debitã Et ideo medici dicunt qd̄ post lapsum spermatis in matrice. ꝙ primo mensis in generatione et in tpis . successionẽ fm exigentiam nature seminis. saturno ascribit̃. quia sua frigiditate et siccitate semẽ ↄstringit et consolidat.

¶ Post ꝙ autor posuit accña ꝓpria aīe mediantib⁹ corporib⁹ celestib⁹. ↄsequent̃ exequit̃ de accidentib⁹ corpis Nō frigidi ē ↄstringere ⁊ ↄdensare . vtz in expimēto. vt si accipiat̃ olla plena aq̄ et ponat̃ ad locum frigidū aqua minorat̃ sic ꝙ ↄprimitur Sz calidi ē extendẽ vt calor ferri facit ferrū extendẽ Jtm̄ calor in aqua bulliente ipsam extẽdit et rarefacit Sz q2 saturnus ē frigid⁹ et siccus . ideo assimilat̃ terre idō materiã ↄdensat et ↄprimit vñ versus Est frigidus summe saturnus siccus et asper. Dubium vtrum aliquis planetarum posset influere frigiditatem Et videtur ꝙ non quia secundo celi⁹ stella influit motuz et lumen Sed tam motus ꝙ̄ lumen calefaciunt g̊ ⁊c. Respondeo ꝙ̄ omnis planeta influit calorem. Sz vnus

plus alter minus. vnde saturnus et luna minime influűt calorem respectu alioꝝ planetarum.

Sed ex isto statim oritur dubitatio qr alicui pōt esset du

bium vtrũ saturnus regnet in cuiuslibet embrionis con-

ceptiōe Et si nō tunc mirabile est ꝙ dictum est.
¶ Hic mouet dubiũ et est illud Si dictum eēt verũ seque ret ꝙ saturnꝰ sp regnaret et hoc esset mirabile. ꝯñtia te- net in lr̄a Etiā de se patz qr ōe die fiűt ꝯceptiōes pueroꝝ.

Circa quod notandũ. ꝙ materia prima subiecta est cor-

poribꝰ supcelestibꝰ et coꝝ motibꝰ. et hoc est qd dicit phs

in. j. metheoroꝝ ꝙ omnia inferiora causata sunt a supe-

rioribꝰ. et ab ipsoꝝ motibꝰ gubernant Et ideo necesse est

ꝙ ista inferiora pticulariter et vniuersalit respiciant a su

perioribus ? intelligendo de vniuersalitate corpis totius

supcelestis. vlr. n. ista inferiora respiciunt a supioribꝰ qr

nihil fit de materia elementari. nisi ex virtute superiorum

Iō dicit ꝯmētator. xij. meth. qr natura nō agit nisi gubnat

a corpibꝰ supcelelestibꝰ hoc ē ab intelligencijs. pticulari-

ter eñ aliqd fit in istis inferioribꝰ a causatione superioꝝ

quia vna pars celi apta nata est introducere talem.

formam determinatam et specialem alia vero aliam formam Et illud totũ videtur esse de intentione commentatoris. primo de generatõe et corruptõe. vbi vult ꝙ generatio elementoꝝ et ptium ipaꝝ adinuicem ē ordinata et conseruata per motus corporũ supcelestium Et p motus elemētoꝝ qui concurrũt generalit ad generatõz mixtorum addit aũt ꝯmentator ꝙ idiuidua animātiũ et planetarũ sunt determinataꝝ causarũ. et sunt determinata adesse. Et ita tam ad esse vniuersalit ꝙ particulariter inferiora a superioribus respiciuntur.

¶ Hic soluit questionem motam. et primo ponit quandã solutõz. scdo applicat eã ad ꝓpositũ. ibi. et id cũ materia ꝛc. Nota natura celestis respicit determinate elementa. q2 in vna pte generat ignem. et in alia corrũpit aquaz sicut videm9. ꝙ signa hyemalia faciunt generare aquam plus in septemtrione Sz signa estiualia pl9 faciũt generare aerem vł ignem in estate. Nõ lr̃a dicit corpa similium ptium. vñ ille ptes dñr similes quarũ q̃libet suscipit pticipationē tocius. hoc intelligendo de ptib9 quantitatiuis sicut quelibet ps ignis Et ignis etiã hz ptes diuersarũ rõm sicut materia ignis et forma. mõ generatio siliuz partiũ corpoꝝ q̃ sunt in elemētatis regunt et determinata sunt p motũ corpoꝝ celestiũ Idē ē dicendũ de planetis et indiuiduis animanciuz Et ideo cõtingit ꝙ in vnat pte terre hoĩes moriuntur Et si essent in alia ibi poterint retinere vitam eoꝝ q2 si aliqd mixtum fuerit nimis cali-

dum in regione nimis calida illud debet poni ad regionē frigidam vt eius calor obtemperetur et tunc illud sanitati restitueretur.

Ideo cum materia p̄ma sit subiecta corporibus supcele stib⁹ in agendo necesse est ꝙ capiat formaʒ alicui⁹ speciei determinatā ab aliqua pte speciali celi. eo ꝙ non p̄t eam recipe a corpore celesti in cōmuni. eo q̄ꝙ tale corpus respi cit istā materiā vł istaʒ formā indr̄nter. Nam qua ratiōe daret illā formaʒ⁹ eadeʒ daret et alias. qꝛ oēs forme que sunt in potentia in materia p̄ma in primo motore sunt in actu. vt di. cōmenta. xij. metha. g̃ necesse est esse aliq̄ꝙ de terminatā ptem in p̄io motore p̄mo specialiter respicientē materiā ad hui⁹ dēminate forme susceptiōʒ Et ideo nō sufficit agens particulare phicū st̄āte ꝯmuni influentia et ꝯmuni actione corpm celestiū Et illō ptʒ ex eo qꝛ postq̄ꝙ semē ē decisum gerit in se vim illi⁹ a q̄ ē decisum Et illa virtus gubernatur a corporib⁹ sup celestib⁹ vniformit ita ꝙ non magis gubernetur ab vna pte celi q̄ꝙ ab alia. ymo hoc modo destrueretur in sua ꝓpria actione. et illud est

de intẽtiõe aristo· scđo de ge· ⁊ corrup. vbi di. ꝙ aduenien te sole redibũt aĩalia. et recedente sole animalia peribunt Illud ãt apparet ex intẽtõe ꝯmentatoris· secũdo. meth vbi vult ꝙ materia ꝑma prio nõ recipit omnẽ formam Sed ꝑmo formas elemẽtares et mediãtibus istis omnes formas mixtorũ Ille ãt ordo formaꝝ. nõ põt esse nisi ab aliquo. specialiꝉ materiã gubernãte quantũ ad receptionẽ formarum.

¶ Hic autor applicat ad ꝓpositũ istam solutõz. Et prio in generali· secundo in speciali. ibi et per hunc modum. Nota motor primus est duplex quidaꝫ est motor primus vt ipse deus gloriosus Et preter illum motorẽ est ponere aliũ motorem primo coniũctum. vñ phi ponunt octo speras et nouẽ motores. iõ qr quelibet spera hꝫ sibi ꝓpriũ motorem· Et preꝉ illos motores est dare vnũ motorem simpliciꝉ immobilem qui non moueꝉ immediate Sed mediantibus alijs motorib⁹ ꝯiunctis Nõ lr̃a autoris sic intelligiꝉ omnes forme in materia composite sunt de primo motore sꝑ simpliciꝉ et in actu · vñ linconienꝭ suꝑ quarto poste. di. ꝙ effectus primo hꝫ esse in suis causis Et maxime effectiuis. Sꝫ in se hꝫ eẽ ꝟtualiꝉ No. ꝑticulare agens sub influentia ꝯmuni p̃t educere formã determinãta quia omĩs causa prima determinate respiciẽs aliquaꝫ formaꝫ plus influit q̃ p̃r vꝉ mater Et iõ agẽs ꝑticulare non producit sine determinato agẽte Item littera dicit semen decisum habet vim illius a quo est decisum. Ex hoc dubitaret aliquis vtrum semen decisum esset animatum. Et

videtur quod sic quia semen inquantum est in parte tunc est vivum vitam presens habens. et si habet eandem materiam in matrice sibi erit vivum. Hic respondeo quod semen fusum in matrice non est vivum formaliter quia nec est planta nec est animal. sed est vivum uirtualiter quia mediante spiritu sibi interueniente operatur vita. Sed dicit cum sit inanimatum quomodo producit animam Dicendum quod mediante nutritione que est animata mediantibus virtutibus proprijs anime. Item nota penes stellas et planetas specialiter representantes specialem influentiam diuersificantur ymagines hominum secundum albertum Et ideo quandoque contingit quod homo cum capite vnius porci generatur quia aliqua stella tunc dominatur que influit talem dispositionem Et sic est expertum quod in lapide aliquo facta est ymago scorpionis vel serpentis quia aliqua stella vel constellatio respicit ipsum et sibi impressit illam figuram Et ex hoc contingit quod ymagines aliquorum signorum sculpte in lapidibus habent curare infirmitates sicut recitat halij in centilogio ptolomei et vidit quod ymago scorpionis sculpta curauit lesionem factam in satellico a scorpione animali Et sic videmus quod quandoque aliqua corpora mortua sepulta scilicet homines centum annis vel amplius iacent sine incineratione et hoc fit per naturam stellarum respicientium illud cadauer quod conseruatur sine excineratione et combustione. preterea ex hoc patet quod quandoque optimi amici fiunt inimici vna causa agente particulari et hoc accidit per influentiam planetarum repugnantium. quibus ipsi sunt subiecti.

Et per hunc modum manifestatur esse de saturno propositum. scilicet quod habet disponere materiam et introducere talem formam. Sed quod saturnus sic semper dicitur regnare in embrionis conceptione. sic intelligitur quod suum regnare in

hoc loco non sumitur ꝓ alio q̄ꝫ influere talem dispositi
onem q̄ ab alia ṗte celi nō est nata influi Et ideo si in ta
li hora noctis vl' diei nō dicat̃ regnare saturnus hoc est
ex eo q₂ cessat virtus sua Sȝ aliquis alius planetaꝝ vl'
stella apta nata est influere talem dispositionem in ma-
teriaȝ quā saturn⁹ influere nō potuit. q₂ actus actiuoꝝ
sunt in patiente bñ p̄disposito Et si aliquis quereret cur
ita fit ꝙ omnia tali cursu currant. Respondeo ꝙ sic ſt
ordinata apd̄ deuȝ qui primordialiter om̄ia disposuit
ſm ordinem sublimē et cuilibȝ virtutem ꝓpriam ſm ex
gentiam sue nature ministrat.

¶ Hic applicat solutiōȝ ad ꝓpositum suū in speciali No.
ꝑ textū soluit̃ dubitatio directe in forma qñ sic argue
batur Si primus mensis attribueret̃ saturno ita ꝙ ille
regnaret in principio conceptiōis tunc sp regnaret satur-
nus Dico saturnū regnare. intelligit̃ dupliciť Vnomō
influētia generali. aliomō influentia speciali mō dicitur
ꝙ saturnus regnat om̄i die influentia generali. regimē
speciale saturni ē qñ fuit in domo sua et tūc hȝ maiorem
influentiā Nō saturn⁹ est frigid⁹ et siccus iō hȝ influere
semini humidū et calidū q̄ sibi ꝯtrariant̃ virtualiť. Vñ
omnis actio fit gr̄a ꝯtrarietatis q₂ simile additū alteri
nō agit in ipm̄. vñ agens et patiens in principio actiōis
sunt dissimilia Sȝ in fine sunt sl'ia q₂ omne agens assi
milat̃ suo passu inquantū p̄t ꝫ mediante sua virtute. q₂

omne agens naturale agit in suū cōtrarium fm vltimuz sue potentie. vtz. j. celi. Nō lr̄a dī actus actiuoꝝ ꝛc. Hoc ptz ex signis manifestis. Est em̄ quidam piscis generalis qui vocaꝫ scorpio. ille inficit manū piscatoris per rethe ꝛ nō inficit rethe qꝛ rethe nō est dispositū ad hoc ꝛc. Itm̄ sol calefacit aerē et nō orbes ipsos sez inferiores se q̄uis sint sibi ꝓpinquiores. hoc ē ꝓpter indispositōꝫ materie. Et iō peccauerūt dicentes qdlibꝫ fieri ex quolibet. Hoc non vz qꝛ p̄mus act⁹ ꝓpri⁹ bꝫ fieri in ꝓpria materia sibi dispositā Itm̄ nota ꝙ ꝓprie dispositiōes non corrūpuntur in aduentu forme. Et ex hoc destruiꝫ opinio que ponit ꝙ postq̄ materia menstrui ē disposita et qn̄ hois forma introduciꝫ tūc dispositiōes p̄me corrūpunꝫ Hoc nō valꝫ qꝛ tunc dispositiōes frustra p̄cesserūt vn̄ dispositiones sunt mediū recipiendi illud qđ fit de potentia materie. Item autor in lr̄a oñdit se esse catholicū in hoc ꝙ ponit deum p̄mordialiter sic aīam disposuisse vn̄ phi mere naturaliter loquētes. sic hn̄t dicē ꝙ ab eterno sic deus disposuit plāetas et stellas et nō de nouo. et ideo commentator. j. celi dicit si vna stella fieret de nouo in celo. totū celuꝫ periret ꝓpter illā inordinatōꝫ q̄ fieret ꝑ illaꝫ stellam. ꝛ oporteret ꝙ celum non moueretur.

Post hoc que dicta sūt iupiter aduenit sua gr̄a et v̄tute huic fetui qui materiā disponit ad susceptōꝫ forme membroꝝ. et caliditate sua v̄tuali et causali materiaꝫ fetus cōfortat et sua humiditate replet q̄ fuerūt desiccata virtute saturni in p̄mo mense. Et sic ioui attribuiꝫ scđs mensis.

¶ Hic autor exequitur de alijs planetis quantum ad formationē fetus. Et videꝫ ꝙ planete nō formāt sic mate-

riam fetus·quia inter causam et effectum debet esse pro-
portio et sic sequeret quod embrio generat⁹ · esset perpetuus
cū ipsi planete sunt perpetui Dicendū licz causa principa
les remote sint perpetue. tn̄ cause ꝓpinque sunt corrup-
tibiles ideo corrumpitur fetus·

Tertio aduenit mars qui sua caliditate et siccitate for-
mat materiam · diuidens a lateribus brachia. et diuidit
collum a brachijs et caput format·Et huic operationi at
tribuitur tertius mensis·

¶ Nota mars ē calidus et siccus et iō ipse habet formare
crura et brachia q̄ sunt sicca. Oportz em̄ quod calor suffici-
ens ꝯgregat ptes terrestres siccas si debent fieri crura et
brachia Nō ex lr̄a habem⁹ quod caput formaē prius a mar
te q̄ꝫ cor a sole. Hui⁹ cā ē ſm medicos quia in capite sūt
oīa pncipia vite ḡ pmo formatur. Sed aristo·ponit quod
cor primo formatur qz cor influit omnibus membris et
habet se in corpe sicut rex in suo regno.

Quarto tpe virtus solus aduenit·formas imprimit cor
creat.et anime sensitiue motuz dat Et hoc est verum ſm
intentionē medicoꝝ et quorūdaz astronimo. Tamen ſm
intentionem aristotilis· cor inter omnes partes generan-
das generatur primo et virtute eius oīa alia membra
nascunē addunt em̄ quidā ad istaz pticulam dicentes. quod
sol ē radix toci⁹ v̄tutis vitalis Et tali opationi quartus
mensis ascribitur

¶ Item phi propter illum textum ascribūt generatioē hominis dicētes. Hō generat homiem et sol. vt. di. phs .ii. phisicorum qz a sole virtus radicat' dependet contra si sic sequeret q hō deberet esse celestis et solaris creatura quia effectus ab eodē denominatioē sumit a quo hz entitatē Dicendū q sol ē causa remota iō non sumit denominatio in effectu a sole .g zc.

Quinto tpe quedam exteriorum mēbrorum ven9 sua virtute pficit. et quedam exteriora format scz aures nares os et uirgam virilem in masculis. et pudibūda scz uuluam mamillas et alia membra in femellis. manuū et pedum sepationē facit et etiam digitorum Et isti quintus mensis assignatur.

¶ Nota venus ē beniuol9 planeta et ē virtualit calidus iō pficit mēbra exteriora .s. os aures et testicl'os Sz videt q testiculi debeāt prio generari qz sunt principalia mēbra (sicut cor et caput) mediantib9 quib9se natura cō tinue saluat Dicit q testiculi nō sunt ita principalia mēbra sicut cor et caput qz videm9 testiculis ablatis adhuc uiuere homiēz Sz capite absciso et corde ablato ulterius ibi non esse vitam videmus.

Sexto tpe influentia et regnatio mercurij instrumenta vocis format. supcilia cōponit oculos fabricat capillos crescere facit. et vngues pducit Et isti opatiōi. vi. mensis attribuitur.

Nota q instrumenta vocis sunt nouem · vn̄ vs⁹ Instru menta sunt nouem guttur lingua palatum· quatuor et dentes et duo labia simul·

Septimo tp̄e luna· opationi finez imponit repellit em̄ sua humiditate angustias carnis et aurigenas carnis: supfitiem rplet · ven⁹ vero et mercuri⁹ humiditatez tri buentes: toti corpi nutrimentū dāt · Et isti opationi da· tus est septimus mensis·

℃ Itm̄ nota luna replet poros carnis et facit fetum esse planū in supfitie·s·in cute· Itm̄ si aliquis hō vl puer na sceret in septimo mense ille moreret quia non est adhuc debite formatus ⁊ consolidatus ḡ ꝛc·

Postea influentia saturni cui octauus mensis ascribitur Et illi saturn⁹ mt̄ū infrigidat et exiccat · Et p ↄsequens ↄstringit fetum. Et ideo aliqui astronimi ponūt fetū ge neratū in octauo mēse morbūdū vl' mortuū eē vt in se quētib⁹ manifestabit Deiñ in nono mense dn̄at iupit q̄ sua caliditate et hūiditate fetū letificat· Et fet⁹ qui gene rat in isto mēse ē fortis et bn̄ dispositꝰ ⁊ longe uite· et for tis gr̄a caloris· ⁊ longe vite gr̄a humiditatis

℃ Hic · a · po· vnū notabile· si hō in aliq̄ mēbro defitiēte vt pueri nascunt l' generant cū quatuor digitis in manu vl' cū trib⁹ hoc ē ꝑpt defectū materie · Silr si generaret

cum sex vl' septem digitis hoc ess3 ex habūdātia materie.

Est aūt ad huc notandū q̄ mēbra corpis organici .xij. signis zodiaci attribuūt. Primum ergo signum toci⁹ spere celestis est aries. in quo quidez signo sole existente tpāto fit calidū et humidū et tūc est motus ad generatōz Et ideo motus solus in ariete dr̄ principiū vite et radix virtutis vitalis ꝓpterea arieti attribuit caput in hoie et ei⁹ ꝯditiões. Nam aries in celo est dignior ps celi qr est principiu3 diuisionis spere p .xij. signa. Sic caput in hoie vocat dignior pars corpis. Et ideo merito arieti assignandu3 est. Et qr sol currens in hoc signo calidū et humidum nature mouet et ideo caput in homine dicitur principium spiritus vitalis.

¶ Post q̄ autor on̄dit influentiā planetarū et stellarum respectu fetus nunc ꝯsequent exequit ad effectu3 signoru3 Nō aries est calid⁹ ⁊ humidus et correspondet ueri ver enim est calidus et humidus et tunc aialia maxime appetunt coitū et tunc augmētatur calidu3 et humidū gratia solis existent in ariete Et maxie in viris tūc est appetitus ꝓpter hoc etia3 mr̄ ecclesia statuit ieiunium magis in illo tpe q̄ in alio tpe ꝓpter luxuriā illo tpe r̄stringēdā qr tūc hoies ꝯstricti yeme reuertunt ad vigorē vn̄ v̄sus Marte mares februoq3 canes mayo mulieres. Nō aries h3 dominari super caput in quo vigent omnes potentie anime

pro tanto qr ipse aries est principium vitalis operationis sic et caput in quo vigent omnes potētie anime. Et iō medici dicūt q̄ vi⁹ vegetatiua corpis est in capite princi paliter et determinate Sz in corde originalit̄ Sed dubi um ē vtruz vita magis consistat in corde q̄ in capite Et videt̄ q in capite. ptz p auicen. qui dicit q vidit arietem ambulātez corde extincto. hoc eē nō posset nisi vita hr̄et pricipiū de capite. Sz ɔtra hoc est ipe auerroijs l. vi. phisi. qui ipm deridet dicens se vidisset arietē currē hinc inde abscisso capite. vn̄ Auer. vult q vita principalit̄ et originalit̄ sit in corde. Sz ex ɔsequēti in capite. Sz medici sūt mltuz sensuales. Et iō quia vidēt in capite esse sens⁹ virtutū. ideoqȝ dicūt vitaz ɔsistere in capite pricipalit̄. sz non ē ita. pmo in corde. Sz quid dicem⁹ ad autorē in lr̄a q̄ dicit q caput ē nobilior ps corpis Dicendū q hoc est verū ſm apparentiā et maiorē oparionē spirituuz vitalium qr in eo apparent magis opatiōes vite q̄ in corde Unde nō dubito qui natura nobiliorem et meliorē ptez corpis collocauit in medio corporis Nam cor est primū viuens et vltimum moriens hoc nō eēt principalissimū membrū corporis.

Thauro quidem collū humeri et scapule gemini attribuunt̄. cancro man⁹ et brachia leoni. quidez pect⁹ et cor. virgini stomachus et intestina. Et hoc videt̄ esse medietas corpis ſm cursū medietatis celi viz pte spetentrionali est annotā. libra vero scdam partem corporis respicit scilicet renes et ē principium ceterōz mēbrorum Scorpio vero

loca libidinis respicit tā ex pte viri q̄ ex parte mulieris

Sagittari⁹ nares et ea p que natura successum dimittit

et posteriora respicit · Capricornus vero genua et alia

inferiora respicit Aquari⁹ vo tibias respicit · Piscis ve

ro qd̄ ē vltimū ꝫ formatiōes pedū respicit et plantas Et

sic breuit habitū est iuditiū ex pte ·xij· signoꝝ

¶ Hic autor oñdit de aliis signis dicēs vtꝫ in textu Nō
lra vult intm̄ q luna existente in talibus signisq̄ respici
unt illa mēbra vtꝫ in lrā. in illis membris non debet fieri
minutio sanguinis

Et non opinet̄ aliquis illa ficta fore. nā fides hui⁹ in mul

tis experimentis valeat inueniri. noscat ergo experimētū

quiuis q̄ malū et venenosū ē tangere aliud mēbrum lu

na existente in tali signo illi⁹ mēbri Et cā isti⁹ est. nā lu

na auget humiditatē qd̄ expit ad sensum · q si carnes re

centes ponant̄ de nocte ad radicos lune tunc generantur

vermes in carnib⁹ · Et illud non sp apparet eodeꝫ modo

Sed p̄cipue in speciali statu lune

¶ Hic autor cōfirmat dicta sua p expimenta Nō si car
nes in plenitudine lune ponerentur ad radios lune tunc
conuerterent̄ in vermes et tunc magis q̄ in alio tpe quia
tunc luna est multū humida Et ideo dicit autor in spēcl

ali statu lune. Ex hoc ptz si aliquis vulnerat⁹ poneretur ad radios lune. hoc noceret sibi qꝛ luna augmētat hūidi tates et sic humiditas nimis fiet intensa Sed si ponit ad radios solis nō est nociuū qꝛ radiȷ solis faciunt humidita tem exalare Et sic ex istis ptz ꝙ semꝑ in plenilunio mēsis maiorat hūiditas . s. cerebrū medulla et menstruum Et ideo tūc difficile est studere propter humiditatem cerebri nimis intensam.

Ut illud sane intelligat aduertendū ꝙ quatuoꝛ sunt sta tus lune ſm Alber. in tractatu de statu solis et lune Lu na vͦo in pria ei⁹ incensione est calida et humida vsqꝫquo est semi plena post hoc tūc dicit calida et sicca quousqꝫ fit plena. deinde est frigida vsqꝫ ad semiplena in decremento Ultimo vͦo est frigida vsqꝫ soli adiungitur. Et in hoc sta tu maxime humectat humida putrefaciendo ideoqꝫ cum luna augeat in omnib⁹ mēbris humiditatē tūc ledere mē brū cum ferro est idem ꝙ grauit vulnerare qꝛ malū ē hu miditatem addere humiditati Et sic ꝑ ꝯn̄s augmentatur nocumentum.

¶ Hic confirmat dictum suum Nota prima quadra coꝛ respondet aeri qui est calidus et humidus et qui generan tur in ista quadra fiunt sanguinei. Scđa ē siƚis igni ca lido et sicco et tūc in illo signo generantur colerici Tertia coꝛrn̄det terre q̄ est frigida et sicca et tunc nascunt melan

colici· quarta quadra correspondet aque. que est humi-
da et frigida et tūc nascūtur flegmatici Et ſm hoc dicunt
aliqui ꝙ ſi carnes ponerent ad radios lune cuȝ fuerit in
quarta quadra tūc cicius ꝯuerterent in uermes ꝙ̄ in ple
nilunio qꝛ tunc maxime est lune humida et vigorosa.
Nō ſi aliquis voluerit in quarta quadra tūc nō debȝ tra
here ſanguinē nec vulnerari in cerebro . Rō qꝛ per illam
vulneratōȝ humiditas augmentaretur nimis et ideo fi-
eret nociuum in membro.

[S]ciatis aūt ſocij mei ꝙ̄uis quedaȝ mulieres cau
ſam rei hui⁹ occultāt. viri ignorant. tñ quedam
mulieres hūi effectum cognoſcunt. Et plura mala ex isto
opantur vt cū vir est in coitu cum eis . accidit qñq̧ viris
magna leſio et grauis infectio ex infectione mēbri virilis
p ferruȝ appoſitū p eas. put quedaȝ mulieres vl meritri-
ces docte ſunt in illa nequicia et in alijs ſimilibus . Et ſi
pbas eēt dicē h quedā aſcriberez. Sȝ qꝛ ꝓpriū meū crea-
torē timeo· iō de illis occltis ad pñs nihil manifeſtabo.
¶ Hic ponit quedā notabilia Nō ꝙ quedam mulieres
ſunt caute et astute et accipiūt ferrum et apponunt vulue
et illud ferrū maxime ledit virgā virilē in coitu. Sed vir
nō pcipit ꝓpter nimiam delectatōȝ et dulcedinem vulue.
poſtea tñ ſentit· iō maxime cauendū est ne fiat coitus cuȝ
menstruoſis mulieribus. qꝛ exinde homo poſſet incidere
leprā Et qñq̧ in magnā infirmitatem qꝛ vene tranſeunt

a singulis membris ad testiculos·ideo testiculis lesis cito pt ledi totum corpus. Unde dicit dyasidus si mulierem menstruosā scienter accesseris totū corp⁹ tuuz infectuz erit. et multū debilitaris. q vix infra mensem veruz colorem et fortitudinē rehabebis. Et sicut liquidū vestimentis tuis adherz sic ille fetor oīo interiora hois corrūpit Dicit em venerabil' ypocras de naturis hoim. mulierē menstruosam nō accedas. qr ex isto fetore aer corrūpitur. Et omnia interiora hois confundunt. Nō autor timet deum scribendo secreta vsq ad vltimū ne aliquis expertus forte malū opetur per illa secreta·

Item de quarto statu lune p̄cipue possum⁹ effectum declarare p̄dictū alio experimento qd sumit ex eo· q radij lune de nocte subintrātes fenestras et puenientes ad caput dormiētis faciunt dolorem capitis et fluxum reumatis et causa huius dicta est prius.

Item causa huius est quia tunc luna est multum humida et quia reuma causatur ex superfluitate humiditatis ideo facit catharz et qr humiditas lune perturbat humiditatem cerebri et augmentat ipsum. gr̄a hui⁹ augmentationis fit fluxus per nares. Et si tunc illi radij inuenirent vulneratū vsq ad mortem lederent ipsum ideo vulnerati preseruandi sunt a radijs lune.

Post hoc vero ad influentias planetarum quos antiqui vocauerunt deos nature super hominem ex parte corporis et anie nunc reuertantur Postquaz vero au-

ostendit quomodo per planetas habet formari fetus

¶ Hic ostendit quō isti planete se hn̄t ad fetū ex p̄te ani me vl̄ corpis vl̄ sil̄. Nō planete bn̄ dicūtur dij nature. Rō q₂ natura regit ab ip̄is sicut regnū a rege Un̄ tot⁹ ille mundus ꝯtiguus ē superiorib⁹ latitiōib⁹ vt tota vir tus ei⁹ inde iuberneť. S₃ dicit si planete sunt dij na ture q̄d tunc facit celū stellatū Dicit hoc ē cā vniuersalis nature et vniformis S₃ planete diuersificāt effectu₃ ſm eoꝝ motū Un̄ planeta dr̄ a planos grece q̄ est planu₃ siue error latine non q̄ in se errent. S₃ q̄ ex eoꝝ motib⁹ fiunt diuersi errores in mundo et in effectibus.

Saturnus qui ē supior obscurior ꝛ grauior tardi or alijs facit natū qui sub eo nascit fuscū i colore. ex p̄te corpis et plenū in capillis nigris ꝛ duris ꝛ caput turbi dū ꝛ bn̄ barbatū. Et talis hō ꝯtinet subtile pectus ꝛ h₃ scissuras in calcaneis figuraliter : Et hoc ſm dispositiō₃ figuralē. ſm v̄o aiam natus ē multū p̄fid⁹ et malitios⁹ iratus. tristis . et malignus vite . fetida diligens et turbi da vestiméta sp̄ induens. Et nō ē luxuriosus ꝛ in pluri b⁹ venerē minime diligens ymmo naturalit̄ abhorret ā Un̄ breuit̄ notandū. q̄ ſm intentionem mḡri mei in illa sciētia expti quicūq₃ natus fuerit sub saturno hab₃ oēs malas dispositiōs corporis.

Hic. a. ꝑsequit̄ intētū suū Et diuidit̄ in septē p̄tes ſm q̄

septem sunt planete Nõ saturnus ẽ supremus planeta et cõplet cursũ suũ in triginta annis. ita q redit ad idem punctũ zodiaci a quo incepit Et fm ptbolomeũ saturn⁹ maxime distat a terra ita q ad illã ptem vbi tangit spe ram iouis hõ veniret in quinq milib⁹ ãnoꝝ et in septin gentis et triginta quatuoꝝ annoꝝ et in septuaginta sep tem septimanis et in tribus dieb⁹ .supposito q dieta ho minis essz decem miliaria Et fm astronimos saturnus ẽ tante magnitudinis q est nonagesies maioꝛ q̃ tota ter ra Jtm dictũ est q saturnus ẽ mltũ tard⁹ in motu suo hoc debz sic intelligi q in tpe longiori cõplet cursũ suum Vñ saturn⁹ ẽ bñ tricesies maioꝛ sole quãtũ ad suũ oꝛbẽ Et sicut sol ptransit suum orbem motu ꝓpꝛio per zodiaci signa in vno ãno sic saturn⁹ in triginta annis.et sic mo uetur ita velociter sicut sol vbi igit̃ duo hoies ambularẽt vnus per trigita dies ambularet . trigita miliaria . alter vnum miliare tunc alter qui ambulat vnum miliare.am bulat citius non tñ velotius ẽ in motu eo q in equali tẽ pore p transit de spatio .fmpħ . vi . pħcoꝝ. Jtm nota lr̃a dicit saturnus facit natũ suum fuscum in coloꝛe ra tio qꝛ saturn⁹ est similis terre qꝛ est frigidus et siccus et obscurus et niger et virtualiter facit natũ obscurũ Jtem facit natũ cum pilis duris qꝛ est terrestris cõplexionis ꝛ iõ in fetu humores malos causat ꝛ grossos a quib⁹ gene rant̃ grossi pili Jtm natus ei⁹ est tristis qꝛ melancolice cõplexionis est virtualit̃ ꝛ melancolici sunt tristes qꝛ sp inclinant se ad terrã Jtm nat⁹ ei⁹ est piger in incessu . qꝛ ipẽ est grauis sicut terra ꝛ iõ difficulter mobilis Jtem ipe nõ appetit coitũ quia siccus est et si vult appetẽ posset vti calidis ꝛ bene cõditis et humidis cibarijs Jtem ill natus sp est inuinus et pfidus quia nullum habet gau dium sed semp melancolisat et eius somnia vt in plurimũ fiunt vera sicut videmus in fatus qui dicunt semper

futura per fantasias et per melancolias. Et ipse semp cu
pit sedē in angulo solitarie. Item nō lr̄a dicit q̄ ipe ha
bet cissuras in calcaneis .i. diuisiones in pedibus circa an
teriorem partem sicut equi et calcanea est vna ps pedis
in anteriori parte qua primo terraʒ calcamus.

Iupiter vero stella regalis existens .pia dulcis ⁊ lucida et tpata et prospera. facit natū optimum q2 nato sub eo dat faciē pulcbrā. oculos claros et barbā rotundā Et figurat duos dētes supiores magnos et eq̄liter diuisos Et dat hoī calorē albā rubeo p̄ mixtū in facie. et facit longos capillos Scđm aiam facit natuʒ bonū et honestū. diligentē legeʒ et honestateʒ Diligensq̄ȝ vestimēta pulchra et ornata. Et delectabiles sapores ⁊ odores ei placent et erit misericors largus iocundus et virtuosus et verax in sermonibus.

¶ Ponit de scđo planeta qui dr̄ iupit̄ vn̄ fm Astro. con
plet cursū suū in .12. annis ita q̄ sub quolibet signo mo
rat̄ ad vnū annū vn̄ fm Astro. iupit̄ mlt̄ū distat a t̄ra q2
ad illā ptē vbi ē ꝓpinquior terre hō veniret de t̄ra in du
ob⁹ milib⁹ annoꝝ et in quingētis vigintisex et quatuor
septimāis et quiq̄ȝ dieb⁹ suppoito q̄ dieta eēt decē milia
ria. Et magnitudo ei⁹ ē talis q̄ quinquagesies ē maior
terra Itē iupiter dr̄ fuisse ille q̄ expulit p̄rem a regno. sic
iupit̄ expulit opatōm saturni. q2 sibi ꝯtrari⁹ est p̄ totum
vtʒ in lr̄a q2 fm astroni . qui nascit̄ sub ioue perueniet ad

multos honores qꝛ facit faciem pulchram et facies est nobilior pars corporis vñ plus laborat in facie q̃p in alijs. Et facit hoiem albuȝ rubedine ꝑmixtum qꝛ ille color est pulchrior inter alios qꝛ ille color ē sanguineus. Item facit barbã rotũdam qꝛ rotunda figura est nobilissima figura ex.ij.celi Et iõ caput rotundũ ē diligendũ. ideo nutrices solēt ꝯprimē et rotundare capita puerorꝝ. Item facit capillos longos qꝛ facit natũ calidum et humidum. humiditas.n.cũ calore ē causa longitudinis pueroruȝ. vñ ē supfluum et residuuȝ humiditatis q̃ exit ꝑ poros. Et iõ qui hñt longas barbas sũt bone ꝯplexionis et qui cito barbescunt ē signum bone ꝯplexionis. Item natus sub ioue ē bonus ſm animã fidelis et addiscēs. coitũ appetens et bñ potens gratia caloris. potens in ope grã humiditatis sufficientis et bene capit singula que audit. quia habet spũs abiles et satis humidos Unde humidus bene recipit qꝛ calidus iõ bene delectatur. et non est piger.

Mars cum sit intemperatus in caliditate et siccitate Ideo ſm hoc facit natum suum rubei coloris cum quadam adustione et obscuritate sicut videtur in istis qui passi sunt a sole et habȝ paruos capillos et paruos oculos. et totum corpus habet curuũm et grossum aliqualiter Secundum animam vero fallax. inconstans inuerecundus. irascibilis. proditor. discordias et bella seminans et superbus erit.

Hic ex'quitur de tertio planeta qui dicitur mars . Nota mars mouet sub zodiaco talit q; cplet cursum in duobus annis Et distat a terra q; ad illã pte ubi ppinqui or est terre hõ veniret in quadringentis et nonaginta annis ꝛ vndecim septimanis ꝛ quatuor dieb⁹ supposito q; dieta homis ess; nouem miliaria . Itm nota caliditas ꝛ siccitas sunt cause adustiõis crispitudinis crinium Vñ nati sub marte hñt paucos crines cã siccitatis ꝛ habent curuos seu crispos crines grã adustionis Itm nat⁹ sub marte est rubei coloris cum quadam obscuritate . qz color rube⁹ causat ex eo qz calidũ agit in humidũ et csumẽdo humidum relinquit siccum·sicut videm⁹ qñ debent cburi lateres q; añ cbustionẽ non sunt rubei s; postea cõsumpto humido efficiunt rubei · et isti nati hñt paruos oculos qz oculus est mẽbrum in quo viget humiditas qz oclus est aquee nature ab ex trīseco . ij . de Anima qd pt; si ledit exit aqua ꝛ quia mars ẽ calid⁹ ꝛ siccus iõ non pt formare magnos et pulchros oclos . Itm mars inducit bella qz exiccat cerebrum et cor incendit et sic ira generat Ira em est accensio saguinis circa cor . et iõ mars fm antiquos vocabat deus belli . Itm est fallax·Ratio quia est siccus et calidus et sic vt sp est iracundus et cogitat de malo vt fallat hõies et prodat Itm satis appetit coitum qz calid⁹ : ꝛ modicum pt qz caret humiditate

Sol quidem regalis stella existens . lumen mundi et oclus uocatus . natum sub eo facit carnosum et faciem pulchram et oclos magnos colorem album cum quadã rubedine bene barbatũ et longos capitlos Scdm vero animã vt quidã scribũt faciet ypocritã

et malum Justum in exteriori pte apparentem · et facit boies multum scientes fm aliquos · Sz inueni aliquos dicentes q natus sub illo planeta est regularis religio sus pfunde deuotois sapiés · diues· diligens bonos et deprimens malos·

¶ Hic exequitur de quarto planeta q dr sol. vn sol de sui natura est planeta calid⁹ · et io influit nato sub eo calorem ⁊ est siccus sz tpate· Vn di. si sol est sicc⁹ sicut mars quare no influunt eundé effectu Dicendu q pter caliditatem ⁊ siccitaté sol virtualit est humid⁹ ⁊ non siccus nisi tpate Itm sol fm antiquos dicebat pr deoꝝ ·qr sol est principium vite influens esse omni rei · ita q sol per eius accessum et emisperiu nrm influit fertilitatem ⁊ generatioz. Et post eiusrecessum videm⁹ arescere et terrã fieri aridã et in quolibz sig manet ·xl· dies ⁊ cursum suu pficit in vno anno · Et fm Astro · tm distat a terra q ad illa parte vbi propinquior est terre ho veniret in qua dringentis et triginta annis ⁊ in·xxvi· septimanis et in ij·diebus ita q dies eius eet decem miliaria· Itm nota natus sub sole est ypocrita Et dr ab ypos qd est sub et crisis auꝝ quasi hns maluz sub auro·i·sub bona appentia· vn v⁹· Omis ypocrita facietenus e heremitta· Itez calefacit tpate ⁊ io facit natum sub eo magne sapietie qr calor saltem moderat⁹ est instrumetu opandi virtutes anime qr calor facit spus agiles et pmtos Itm dicunt quidam natus sub sole libenter vult mitti in exiliu quia amabilis est et iocund⁹ · io deus prouidet sibi de omni bono· Itm sol fm ptholomeum in centilogio suo dicit esse octies maior quam tota terra·

V

Enus est stella beniuola et facit natū pulchrum et maxime oculis et superciliis carnosuz ꝛ medie stature Scd̄m animaz vero blandū et eloquētez. musicalia diligentē voluptatez gaudiū et coream desiderantem.

¶ Prosequit de quinto planeta qui dī ven⁹ Vn̄ venus habz plura noia. p̄io dī venus a venerando qꝛ antiqui venerabāt eaz causa amoris Etiā dī lucifer. quia de mane lucem indicat qn̄ p̄cedit solem sequendo de vespere dī vesper⁹ qꝛ vesperum de nocte inducit solem sequendo et hz colorez candentē et fulgentez inter sydera Et ꝯplet cursum suū in tricentis triginta octo diebus. Et venus ē in magnitudine sicut est vna ps de viginti octo terre. Et s̄m astro. tm̄ distat a terra ꝙ ad illaz ptem vbi ꝓpinquior est terre hō veniret in quinquaginta et quindecim annis . et s⁹. saptimanis et in vno die. supposito ꝙ dieta homis essz decem miliaria No. ven⁹ est calid⁹ ꝛ humid⁹ virtualit Et facit natū luxuriosū et pulchrū qꝛ grā caloris facit natuz appetē ꝛ grā hūiditatꝭ facit ip̄m posse i ope Itē facit natū diligere musicalia qꝛ musica est vtilis ꝓ cātantib⁹ ꝛ ip̄is amatorib⁹ Itm̄ nota supposito ꝙ venus et saturnus venirēt s̄m oppositū tunc nat⁹ illo tpe non esset omnino malus nec omnio bon⁹ sed medio mō se hr̄et qꝛ bonitas veneris retardat maliciaz saturni quantuz p̄t et sic facit ibi medium.

M

Ercurius quem astronimi. solem assequi asserūt et ex radiis ꝯti abi. facit natum cum corpe gracili satis parue persone et barbe pulchre Et raro s̄m animaz

erit sapiens et subtilis phiam diligens. Et studiuz boni moris. et perfecti s̃monis et ille multos acquirit amicos. et tñ non multum fortunatus in eo bona consilia vigent verax et nullius pfidie exps modulationibus. et non cõ sci⁹. i. soci⁹ in malo.

¶ Hic exequitur de sexto planeta qui dr̃ mercurius Nõ mercurius sp graditur cuz sole et nunq̃ ab eo distat am plius q̃ xxx. gradib⁹ Colorez hz radientẽ raro ꝓpter vi cinitatẽ solis videt̃. Sed tñ in meridie mediante speculo videt̃. Et dr̃ mercurius quasi mercatorũ kirios. id ẽ dñs quia mercatores indigent eloquentia vñ mercurius dicit̃ deus eloquentie. Et ꝯplet cursum suum in tricentis. xxx. octo diebus ita ꝙ modicũ min⁹ q̃ p annum. Et quanti tas mercurij est sicut vna pars de viginti duobus mille partibus terre ideo ẽ stella parua. Et littera dicit ꝙ mer curius cõtrahit a radijs solis Ratio quia continue mo uetur sub sole. Et ꝓpter radios solis videri non potest qz lumen magis obfuscat minus. Item natus ille diligit phiam qui facit natum subtilem scd̃m animam ideo dili git subtilia.

Luna cuz sit velocioris mot⁹. facit natũ vagabũ dum. verus sermone. nullius iudicij. et facit iocunduz. et mediocris stature et hz oclos inequales. s. vnũ maiorem reliquo.

¶ Exequitur de vna planeta qui dr̃ luna. Nõ septimo ⁊ vltimo ꝙ luna est velocissimi motus. ideo natus eius est vagus et non potest durari in alio officio vl̃ iudicio Et ꝙ

luna est velocissimi motus patz qz quanto planeta est in
ferioz tanto cicius moueř. vñ luna complet cursum suum
in·xxvij·dieb⁹ et·viij. hozis Et ſm astro·tm̃ distat a ter
ra ꝙ ad illã partem vbi ꝓpinquioz ẽ terre scz ad cõcauuz
orbis lune homo veniret in·xij·annis ꝛ.lviij.septimanis
et in .iij. diebus supposito ꝙ eius dieta esset .x. miliaria
Nõ luna hz lumẽ a sole· et qñ currit cuz sole tunc habet
vigozem et vim et in nonilunio et in quolibet mense an
ni ꝯplet cursum suum ꝑ·xij·signa Et in luna videm⁹ ma
culam et cã huius est ꝑ ꝯmentato·ij· celi qz luna ẽ corp⁹
rotundũ et rarum in medio densũ ex nubib⁹· Et ideo in
medio ꝓpter raritatem nõ p̃t reuerberare lumen solis.et
sic penetrat ipm in medio ꝛ ꝑ hoc ptz obscuritas·

Et sciendum ꝙ̃ omnes stelle et alie partes corpis supce
lestis illa officia diuinitus ipsa exequuntur. et semper sic
agunt et sic nunꝙ̃ impediuntur quantuz est ex parte ea
rum. Et ideo si phas est dicere scd̃m ea que dicta sũt om
nia inferioza a superiozib⁹ reguntur. Et ideo illa que di
uino sacrificio et bestiali ymolatione et alia que in mun
do fiunt non possunt remoueri ab actione corpozuz super
celestium dantium vitam et moztem.

¶ Hic autoz ponit vnum notabile· qz prius dictum ẽ ꝙ
natus sub diuersis planetis diuersimode regiř et produci
tur. Diceret aliquis quõ vel quare sunt stelle sic ordinate
Respondeř ꝙ ꝑ naturã diuinaz talis ordinatio facta est
deus enĩ sic ordinauit domuz planetaꝝ. Et illud patz·xij.

metha. Et autor vult q̃ p ieiunium et sacrificium bestia rum non p̃t remoueri cursus planetarũ Illud probatur q2 motus celi est sp̃ vniformis et regularis. vij. p̃bicorũ et sp̃ inuariabilis sicut ḡ de9 instituit ab eterno vl' ineter- num pmanebit. Sz ꝯtra sapiẽs dñabit̃ astris scd̃m theo logos hoc nõ eẽt nisi cursus planetarũ et effectus impedi ri possent Rñdetur q̃ sapiẽs sic dominabit̃ astris qñ vi- deret al'quez effectũ saturni de necessitate vt frigiditatem tũc p̃t se cauere a nocumẽto Sz non p̃t impediri eorum effectum simplicit̃ qm̃ ita sp̃ agunt. Et autor loquitur na turalit̃ cũ dicit q̃ p sacrificia nõ p̃t remoueri effectus pla netaꝝ q2 theolog9 tenet ibi oppositã ptem q2 omia sũt in potentia dei. et de9 agit libere et sepe exaudit preces cristi fidelium.

Ex istis verbis sic forte aliquis crederet me sic capere i du plici peccato. primo quidẽ q2 statim visa superficie verbo rum cõcluderet ex eis v̾baliter omia de necessitate venire. Scd̃o q̃ me occultorem christiane fidei vellet dicere Et necessarium de istis narratum sit planetis.

¶ Hic respondet cuidã questioni q2 aliquis posset ꝯtradi cere autori Ex dictis nãq3 pt3 q̃ omia ex necessitate veni unt. q2 eueniunt iuxta cursum planetaꝝ et ille non potest impediri s̃m autorem Vñ omnia bñ eueniunt ex neces- sitate ꝯditionata. s3 non absolute. hoc sic declarat q2 quili- bet effectus de necessitate euenit stantibus suis causis ne- cessariis et infallibilib9. vt dicit aristo. ij. poste. s3 quia ma teria qñq3 ẽ indisposita iõ eoꝝ effectus impediunt̃ p acci- dens Et sic supposito q̃ uirtus planetaꝝ in tali sig indu cat mortem tñ adhuc homo per remedia p̃t conseruari.

27

et sic materia non est disposita seu apta ad talem effectuꝫ Ex illo ptꝫ error illorū qui dicunt omia euenire de necessitate constellationis.

Et aūt ea que dicta sunt lucidiori lumine cognoscant. et qūo aliqñ plures fetus fiunt in matrice et plures pueri nascunt sicut duo gemelli. oportunū est modicū tñsgredi ab hois generatiōe et videndū ē de generatione animaliū impfectoꝝ q̄ nō ex semine sꝫ putrefactione generant. Juxta qd notandū q illa animalia imperfctā sicut musce et similia nō sp eodē mō generant sicut perfecta animalia. qꝛ p decisionē seminis non generant sed ex putrefactis. videlicet quarto methaphisice.

¶ Capitulum tertiuꝫ in quo autor agit de formatiōe fetus in vtero Et pmo facit digressionē a pposito Secūdo regredit ad ppositū. ibi respondeam⁹ et dicam⁹ Nota q musce et aranee sunt aialia impfecta. et non sunt de pfectiōe vniuersi sꝫ tñ non omnio frustra. iō qꝛ natura ipsa ordinauit vt malos humores absorbeant et vt eo melius homines a malis humoribus preseruarentur.

Utrum aūt animalia eadē ex semine vel sine semine generant Dubitatio ē apud plures. opinio em̄ Auicē. ca. et libro de diluuijs ē. q eadem animalia ex semine et sine semine generant Et hoc declarat qꝛ diluuiuꝫ fieri potest

adhuc vīc et in tali diluuio corrūpentur ōmnes viuentes corruptis aūt omnib⁹ viuentib⁹ fierent influentie in cadauera mortuoꝝ que putrefacta sunt. et tunc ex virtute celi generabūnī eadē que pri⁹ fuerūt. ita ꝙ vnum generatur ex putrefactis. et aliud per decisiōz seminis generabit sibi siīe in specie. et declarat possibilitatē hui⁹ ad sensū dicēs Capiāī capilli mulieris menstruose ꝛ ponanī sub terra pingui vbi iacuit fim⁹ tpe yemali tunc in vere siue estate valescēte calore solis generaī serpens longus ꝛ fortꝭ Ille vltra generabit sibi simil̄ē in specie ꝑ decisiōz seminis Et illud idē declarat in mure q̄ ꝛ tpe suo quidaz mus erit factus ex putrefactione et ille vltra sibi generabit siīem in specie ex semine. plures rationes possunt adduci· Sz sufficit quod dictum est quia longum esset omnia incidēcia ad illam materiam enarrare.

¶ Hic mouet dubium et hoc sic ꝙ ponit opinionē auicē: et rōs e⁹· scdo reꝓbat illā ibi breuiter ad illā ꝛc· Nō auic· posuit datorē formaꝝ vīz ꝑ ꝯmēta. xij. metha. et. iiij· Et tō ipe vltra posuit ꝙ ꝟtus diuina mediāte motu planetarum possit infundere formas et dare esse· et tunc vltra

ex putrefactione rebus generatis illa vltra generantur si bi similia sicut etiam posuit si virtus solis in terra producit planetā q̄ ille vltra mediante fructu et semine possz pro ducē alium planetā Nō q̄ crines mulierꝫ mēstruosaruz sūt mltū humidi et grossi et venenosi. et ideo si isti ponan tur sub pigui terra in yeme tunc generabunt humosita tes et venositates p virtutē solis et pñt verti in serpentes et sic dr̄ q̄ basiliscus fiat artificialit in fimo ex ouo. vnde fimus est terra pinguis arphinata humiditate repleta Et iō facit aliq̄d fructificare vnde in terra arida et sicca illud nō hz veritatez Itē in yeme cū fimus ab intra ē humid9 et calidus sufficientē. qꝛ frigus circūstans non pmittit ca lorem innatuz exalare et recedere Nō mus qui generat ex putredine terre est grossior alio mure generato p deci sionez seminis Et ille hz caudā maiorē et ē mltū veneno sus qꝛ materia fuit putrida valde ex qua est pduct9 Itē auicen. posuit quendā vitulū cecidisse de celo quem dixit generatū fuisse in aere ex putrefactione.

Breuiter ad illam opinionez dicendū est q̄ nō est vera et ratio qꝛ ſm phm. viij. phi. sicut aliquis hz ppriam ma teriam sic ppriuz hz agens qꝛ tali materie est talis forma qꝛ alius est actus materie et alius ē actus forme vt dicit viij metha. Et tñ illa aialia hñt diuersas formas et ma terias et p ꝯñs diuersa agētia et generantia habebūt In tentio em̄ phi. viij. phi. q̄ eadē animalia saltē ſm speciem pñt fieri ex semine et sīn semine. sicut sanitas qn̄qꝫ fit ab

arte qñq3 a na·s3 in hoc differt ab auicen.qui ait·q nun

q animalia pfecta sine semine fiant·fm autem phm hoc

nõ ẽ verum·differt etiã3 ab eo q2 fm doctrinã phi. j.me-

theo· Diluuium vle est impossibile apd natura3 fieri; ta3

p ignem q p aqua3 hui9 rõm dicit albert9 q2 diluuium

fit ex ɔstellatione humectãte· ideo si stellatio humectans

respicit vnam partem terre tũc alia opposita terre respicit

aliam ptem sc3 cõstellatio desiccans Et quantu3 vna hu

mectat in vna parte tunc alia desiccat in alia parte.ideo

impossibile est quod dicit auicenna.

¶ Hic aũt improbat auicennã vel opinione3 auicẽ· Et nõ rõm ɔmentatoris pbando q generatũ ex semine et sine semine drñt specie sic q agens est diuersũ et recipiens diuersum et tunc receptũ erit diuersũ·s3 a ppagatis et a putredine generatis sic est·q materia ẽ alia sc3 semen et putredo Item agentia sunt duplicia sicut virtus solis et stellarum cu3 calore. incorpato in putrefactis ab vna parte Et agentia aquib9 semina descindunt ab alia pte scilicet in ppagatis sic illi duo mures drñt specie· Et si serpens fit et generat a crinib9 et vltra alius generat per decisiõ3 seminis illi differunt specie· Nota impossibile est fieri diluuium vle q2 planete nõ possunt sic ɔcurrere Sed bene fit diluuiũ pticulare vt si omnes planete ɔcurrerẽt in hoc frigido signo pisciũ q2 illud signu3 est sũme frigidũ ideo contingere posset Diluuiũ tũ generaretur in vna regione

ꝙ illud signum respicit et sic non potest fieri nisi miraculose Legitur em̄ ꝙ fctm̄ fuit diluuiū vniuersale ꝓꝑ malicia͂ hoīm· de illo hic nihil ad ꝓpositū cū naturalit̄ loquamur Ex dictis nō·ꝑ expientia͂ videm⁹ nos ꝙ tpe yemali in vna regione pl⁹ generatur de aqua·et in alia regione oppo͡sita vbi ē estas pl⁹ generat̄ de aere et igne ſm cursuȝ planetarum·

Respondeamus et dicam⁹ ꝙ quedaȝ sine semine generat̄ et causam hui⁹ generatiōis reddit pħs·iiij·methe·di·calor disgregās corp⁹ mixtuȝ facit ꝑ hoc ꝙ subtile extrahit et relinquit grossum·et nō est absolute calor Sȝ ē virtus ꝯstellatiōis et celestis Et pħi intentio ē ꝙ materia ex qua ail sine semine nascit̄ ē aliq̄ humiditas subtil̄ in qua quidem calor naturalis sepe agit ex parte celi qui dum proportionatus est materie·in q̄ꝙ quidē materia͂ forma talis animalis dȝ introduci hāc humiditateȝ calor celestis iam dict⁹ segregat a qualibȝ ꝑte grossi t̄restris·et ſm intentiōȝ pħi·viij· metha· hec generario ē vniuoca saltē virtualit̄ non aūt formalit̄·ꝑ hoc soluit̄ dubitatio q̄ꝙ quidā faciunt dicentes omne qđ generat̄ vniuoce ex sibi sil̄e generatur in specie·verū ē virtualit̄· Circa hoc notandum ꝙ ex ca-

dem materia · plura animalia imperfecta nascunt̄ vt ex stercore equi nascunt̄ musce vespes et plura p̄silia diuerse spēi et diuersi coloris et figure generantur

¶ Hic soluit dubitationē et rn̄det ſm intentōz suaz. No· ſm Albert· talis est modus gn̄atōis animaliuz ex putredine· q̄ calor solis quando p̄tenditur vsq₃ ad materiam putridā tunc extrahit humidū subtile ab illa materia et generātur quedam pellicule exterius ita q̄ calor interior nō permittit̄ exire et tunc virtute solis ille calor qui est in materia putrida petit exitum et impeditur · et ex tali motu sursum ⁊ deorsum generatur quidam spiritus pulsans. mediante quo spiritu vita producitur in tali materia Et si queritur vtrum ille spiritus pulsans· sit substantia vl' accidēs. Dicendū ē q̄ est̄ substantia quia mediante virtute formatiua ille spūs agit· et quia agens non nisi mediate substantiam producit ideo necesse est illum spiritum esse substantiā. Et ille spūs est corpus subtile generatuz ex subtiliori parte materie putredinis Sed dubitatur vtrum ille spiritus sit animatus vel inanimatus sed virtualiter q₂ educit animam viuere effectiue de illa materia putredinali Et ideo dicit Auicen· in. xij. metha· in illa digressione vbi improbat auerroim platonem et mistum. q̄ ex putredine generantur rane Sed autor dicit calor solis attrahit humidum a putredine ·probo per experientiam· accipio vnum murem putredinalem et ponam in locum vbi sunt radij solares in vigore inuenio q̄ calor solis facit exalare totam materiam muris ita q̄ ibi nihil remanet nisi pellis. Nota generatio Septimo Methaphisice diuiditur quia quedaz vniuoca q̄dā equiuoca

¶ Equiuoca ē quando formaliter

generans. et genitum differunt specie vt si generatur mus de terra ꝛc · Uniuoca est qn̄ generans et genitum conueniunt in specie vt hō generat hominez vl' equus equum Et ex illo soluit̄ dictum phi· vij· metha· qn̄ dicit omne ꝙ fit a sibi suo. in specie fit. verū est de generatiōe vniuoca sꝫ nō equiuoca Nō animalia generata et putredine non habēt sꝫ eūdez colorem speciē vl' figuram Rō. quia ista animalia drn̄t specie mō quecūqꝫ drn̄t specie etiā dicunt̄ differre figura et in colore natura qꝛ ista ꝯsequuntur formam

Causa aūt diuersitatꝭ illoꝝ animaliū est diuisio seminis i matrice. et illd̄ ē verum· principaliter in animalibus pfectis Et est notandū ꝙ in mr̄ice mulieris plures sunt cellule· qn̄ tunc semen decisum a pr̄e sic colligitur. ꝙ in vnaquaqꝫ cellula matricis semen sic recipitur tunc est modus generationis plurium fetuū et ille modus generationis respectu animalium imperfectorum accipit simile ita ꝙ inest aliquid loco matricis et aliquid loco semis Et ideo talis humiditas diuiditur ꝑ loca eductionis fetus in putrefactis. Et ideo multiplicātur talia animalia Et causa similitudinis talium animalium est similitudo humidi educti de corpore in partes homogenia Et diuersitas speciei talium animalium sumitur per oppositum scilicet per humidum eductum in partes eutrogenias

¶ Hic autor infert causam quare aliquando plures pueri nascunt᷑· vñ plures sunt cause plurium fetuū particulariū Prima est diuisio seminis in cellulas et non est sufficiens qꝛ exptum est per obstitrices ꝙ semel vna dña peperit massam carneam ꝯtinentē septuaginta figuras hominū· mō certuȝ est ꝙ non tot sunt cellule mr̄icis Secda causa est habundantia seminis et tunc diuidit᷑ et spargit᷑ et fiūt plures fetus Tertia causa est quia qñ mulieres in coitu nimis mouent se et tunc circumdispargit᷑ semen et fiunt plures fetus.

Qr autem quedam animalia generata sunt longa ⁊ stricta et quedaȝ breuia·hoc ē ex diuersitate ꝯplexionis. quia ex colerico calido et sicco generat᷑ corp⁹ longū strictum et gracile eo ꝙ calor in eo multum extenditur Ex flecmatico frigido et humido generat uail' breue et latum quia humor aqueus est mltū dilatabilis et frigiditas nō mltū extendit ipm· Sȝ ex sanguineo calido et humido generatur animal mediū inter longū et breue ꝓpter cal'duȝ ⁊ humidum tpatuȝ. Sed ex melancolico generat᷑ ail' strcituȝ et breue qꝛ frigiditas nō ꝑmittit ipsum extendi et siccitas non ꝑmittit ipm dilatari· Ex colerico autē accidentali et adusto generat᷑ animal longum ⁊ valde gracile/qꝛ feruor caloris eius multum extenditur et siccitas mediata atte-

nuatur. Et est notandum q colericus est crocei coloris vt frequentius. Et sanguineus rubei coloris. Et flegmaticus albi coloris. Et quorum natura permixta fuerit horum et qualitas et color necessarius permixtus erit Sic ergo in hoc capitulo habemus modum generationis animalium imperfectorum et quomodo plures fetus similiter fiunt. tam in perfectis quam in imperfectis et quare aliquod animal est longum et aliquod breue.

¶ Hic autor ostendit causam quare quedam animalia generata sunt longa et breuia et satis patet in textu Non nullus homo est qui sit purus colericus vel flegmaticus et sic de aliis Sed omnes mixti Sed vnus bene plus habet de sanguine quam alter quia nullum est animal in quo elementa equaliter dominant vt probat Auer. i. celi quia si hoc esset verum vbicunque poneretur commisceretur quod est impossibile.

Nunc autem ad superius dicta de generatione et formatione embrionis in vtero materno Sermonem nostrum conuertamus et de modo exitus dicamus. Et primo videndum est quomodo iste tres potentie anime. scilicet vegetatiua sensitiua et intellectiua veniunt ad materiam fetus siue quo ordine Iuxta quod notandum quod illud est alterius negocii quam presens materia requirit quia respicit scientiam libri de animalibus tamen aliquantulum de ipso breuiter tangamus aliquid.

¶ Hoc est capitulum quartum et est de creatione fetus Et primo pmittit quedã· necessaria Unñ dicit lrã quo ordine· qr inter istas potencias est ordo pfectõis et ꝯmunitatis Et ideo di. ꝯmenta·j. Metha.in de erroribꝰ ꝙ primo respiciunt et accipiuntur forme vniuersales et postea minus vniuersales vsqꝫ ad determinabiles ergo semper est ordo ꝛc·

Sperma vero collectum in matrice mulieris augmentatur statim qñ infusum est ei et qñ matrix est bene clausa. Sed alimẽtuꝫ a potentia vegetatiua qr spermate deciso a patre vl' a generante dimissa est ista potentia vegetalis Et hoc ptꝫ scdo de ania qr potentie vegetatiue sunt duo opera scilicꝫ generare et alimento vti quia planta generat plantã animal vero ait Unde videt ꝙ ab illa ania fluat virtus generatiua· postea vero tpe subsequenti scdm exigentiam nature superadditur materie anima sensibilis ⁊ postea anima illius speciei vel illius. Et ille virtutes scilicet vegetatiua et sensitiua distinguuntur per operatiões qui vltra differunt per obiecta et non differunt ille due potentie scilicet vegetatiua et sensitiua ita ꝙ sint due po

¶tentie distincte·est enim vna

et eadem essentia q̃uis non eodem modo · Et hoc dicit phs xvi· de animalibus. embrio primo viuit vita plante. scdo vita animalis · tertio vita huius speciei vel huius. Etiam addit in homine virtus intellectiua que non generat a materia sed a celo et est de foris infusa · vn̄ est finis et pfectio omnium formar existentiu inferius Jd psueuit apud medicos dici q p̃ma vita ē latens et occulta·media apparens et manifesta Ultima vero excellens et glosa. a prima est sēsus naturalis. a scda sensus animalis a quo sensus vis auditus ꝛc. a tertia vero est sensus spiritualis a quo interptatio discretio perscrutatio Et sic de alijs·

¶ Hic autor ondit intentum suum ostendēdo quō iste tres potentie veniūt ad materiam. Nō spūs et semē viri est pamō vitalis qz viuit vita hois Et qn̄ istud recipit in mrīcē viuā et calidā tunc opat in semine mulieris Et virtus generatiua p̃mo generat pelliculā fecundinā cui semen inuoluit et sic continue se mouet ad semen mulieris·et penetrat in materiam longam lataz et pfundaz Et incipit ibi virtus formatiua generare spūs pulsantes et pulsatiles et in eo q generat illos spiritus pulsantes facit materiam viuaz et format venas et neruos in quib currūt illi spūs vn̄ spūs et vene pulsatiles vel saltē proportionabiles eius inueniuntur in arborib et in plantis

et nunc materia sic viuente vitā spirituum qui vegetant illam materiaʒ tūc anīa sensitiua recipitur in illa materia Et tunc in homīe materia stante sub anima cogitatiua q̄ est vltima forma materialis p virtutē dei et celi. intellectus infundit et introducit. vn̄ loquēdo tā phice q̄ theologice intellectus non educit de potentia materie qꝛ intellectus nō est corpus nec virtus in corpe p cōmentatorem iij. de anima ꝯmēto. v. et. iiij. Sed theologice loquendo tunc anima est forma substantialis corporis humani dās sibi esse substantiale Sʒ auerrois ponit q intellectus copulant nobis solū a generatiōe et p copulatiōʒ fantasmaticā sicut nauta naui p nauigatiōʒ. et ponit q sit vna in hominibus omīb⁹. Et ille articul⁹ est ab ecclesia ꝯdēmnat⁹ q̄ eū hoc credūt saluari non possunt. Et p hoc tenēt potentissime aristotilē esse ꝯdemnatuʒ qꝛ in illa opinione videtur mortu⁹ fuisse ita q adminus dubitauit sic q non firme credidit quēlibet hoīem hr̄e distinctū intellectum a deo creatum sicut videt in. iij. ꝛ. ij. de anima Nō illa forma dꝫ educi de materia q̄ extendit extensione materie ita q tota est in toto ꝛ ps in parte extensiue vt aīa sensitiua in corpore pedali pedalis et in semipedali et semipedalis licʒ sit tota in toto virtualit. Nō autor videt poni illud q potentia vegetatiua sit pro aliquo tpe in materia pro quo nō est sensitiua illud est verum manifeste. ita q pri⁹ manifestantur opa huius potentie qꝛ prius apparet fetuʒ nutriri et augmētari anteq̄ sentiat et maneat.

Tempus vero egressus ab vtero materno vt frequentius est in. ix. mense quibusdaʒ tñ in. viij. quibusdaʒ in. x. et quibusdā in. xi. et nō vltra. quedā vero mulieres solēt

parere in scđo mense et abortiue .i. naturam hoīs non ꝓducunt sed aliq̄ materiaz carneam vł lacteam Illud aūt accidit eis ꝓpter plura vt ptz quia materia menstruorū corrupta est vł ꝑ nimiū motum ꝑ quez rumpit matrix vel ꝓpter alia mala et ideo meretrices et docte mulieres vel helena in hac arte qn̄ senciunt se impregnatas mouent se de loco ad locuz de villa ad villam. et ducūt coreas et multa alia mala. et vt frequenti⁹ mł'tū coeunt. ⁊ luctantur cū viris q̄ ꝑ motum liberent a conceptiōe. et cupiunt coitum vt ꝑ delectatiōe obliuiscant dolorem qui generat ex destructione fetus.

¶ Hic autor exequitur intentum suum de egressu fetus. Nō oīs fetus qui egredit in nono mense vt sepius viuit ille fetus est bene maturus et satis fortis q͛ non⁹ mēsis corrn̄det ioui Jupiter āt est beniuolus planeta scilicet calidus et humid⁹ ideo ē ministrator et nūcius vite. vita aūt ꝯsistit in calido et humido Item au. dicit qn̄q̄ in vndecimo mense fit egressus et illđ nō ē verum. s͡z mulieres decipiunt in ꝯputatōe q͛ qn̄q̄ cōcipiunt vnaz massam seminis et post aliā quindenā impregnātur et tunc putant se ꝯcepisse prius. vn̄ illa massa prius concepta eicitur et emittit tp̄e vere ꝯceptionis Nō qn̄ puer primo egreditur tūc ponit digitū ad os ex sue nature exigentia Rō quia puer exit de m̄rice tanq̄ de balneo calido et tunc veniens ad aerem sentit frigus. ideo ponit digituz ad os calidum

Item quando nascitur tunc sonat quia patit ab aere frigido Et si facit clamorem in ventre signum est q non exit viuus qz aliunde non faceret clamorem nisi a quadã lesione.

Est aũt notandũ q iuuenes mlieres ex timore et ex ictu tonitrui sepe disponunt in cruris q fetus vita habẽs moritur. et si vitam non habuerit possibile esset q semen motu naturali a forma hois destitueret Causa autẽ huius pmo accidit ex parte timoris a quo totuz corp⁹ immutatur et disponit ad egritudinem et p eius aduentuz fetus leditur et extinguitur. Scdo ex parte fulminis qd penetrat vsqz ad interiora et eam destruit et cbustionem facit et tñ nullum signuz adustionis extra apparet pter vaporis illius subtilitatez Et ẽ etiam vapor ille fortissimus qui etiam qñqz interficit hoiem eo q penetrat ad mẽbra vitalia interiora. et pter subtilitatem nõ apparet adustio eo q magis ledit ictu q̃ calore Et tũc vt frequentius fm dispositionem naturalem interiorem vbi fetus inuenitur dispositus et tunc consumit totum humidum radicale et

complexionale fetus et tunc fetus extinguitur Et est sci endum q illa non sunt ficta qz sicut recitat albertus . de opatione et effectu fulminis q in ictu tonitrui qñq3 videtur ꝯburi caltius pede illeso et ecõuerso. et qñq3 pili iuxta loca libidinis mẽbris illesis. et q ictus fulminis ptingit ad interiora p hunc modũ quẽ dixi . fides hui⁹ est qz venenosus serpens pcussus a fulmine p paucos dies v̇miculat ⁊ putrescit ⁊ ẽ serpens a quo tollit venenũ p h mõi impressionẽ Itẽ signũ fidei est. doleũ pcussum cuius vinum stetit p aliqđ tps non exeundo . de hijs ãt supfluuz est hic determinare

Hic autor ponit quedã notabilia . Et nota q tonitrus qñq3 ex calore solis fit sc3 qñ exalatiões calide recipiunt inter nubes et ibi p frigus nubiũ exagitant tunc scindunt nubem ⁊ ex tali forti motu fit incensio illaꝝ exalationum et p ꝯñs coruscatio iõ illi peccant qui dicunt q fiãt in tercia regione aeris quia fit infra nubes. et duo sunt motus tonitrui sc3 ictus et fulmen. modo ictus ille qñq3 scindit arbores ⁊ ille ẽ sonus et ille non scindit sed ict⁹ . S3 fulmen nõ qz ẽ valde subtile qz generat ex alatione subtili et calido et illud fulmẽ sepe ꝯburit calceũ pede illeso Rõ qz qñq3 fulmen ita cito recedit q pedẽ nõ tangit et qñq3 ꝯ burit pedẽ calceo manẽte illeso Rõ qz calceus ẽ substantia porosa sicut omnis pellis iõ fulmen trãsit per omnes

calcet et in uenit pedem resistentem ideo illum comburit.

¶ Sed de hijs que dicta sunt intendo quedaz dubia mo

uere quorũ solutiões et determinatões vobis ꝯmitto Pri

mũ est vtrũ possibile sit in illo tpe qñ vir est in coitu si ef-

fectus fulminis p omnẽ motũ fuerit semen receptũ hora

electõis possz recipe aliq̃ nouã impressiõz p quam dispo

natur ad aliqd aliud q̃ sua natura pticularis intendat.
¶ Hic au. mouet quedã dubia et primũ dubium soluitur
sicut dĩ q fulmen i hora electionis seminis põt impedire
semẽ a forma q̃ agens pticulare intendit qz possibile est
q fulmẽ faciat materiaz venenosam et sic facit ipsam in-
eptam ad generationẽ hois. ita q ex illla materia generã
tur bufones et alij vermes et sic ptz solutio pmi dubij.

Scdm dubiũ vtrũ in hora electiõis a planetis posset ꝯ

biberi ab ipo fulmie et tetigisse materiam seminis ex par

te patris et matris.
¶ Hic mouet tertiuz dubium et põt sic solui q virtutes
planetaꝝ pñt impediri a fulmine ideo qz planete quidam
influunt vitam et esse tale hoc fulmen destruit Ulterius
dubitat̃ quare hoc pocius fit in pncipio electiõis seminis
q̃ tpe ꝯsequẽti Dicendũ q tpe electiõis tũc semen est ad
huc tenue et cito pt impediri. scdo dubitatur quia dictuz
ẽ q supiora nõ pñt impediri qz sp agũt naturalit̃ Dĩ q
bñ psit impediri in illis q̃ sequunt̃ opa prima illoꝝ.

Tertium dubiũ vtrũ p ictũ fulminis tangentẽ materiaz

vtrãq; posset influere semini virtutem per q̃ procedit ad

formam masculi ita tñ q̃ materia prius disposita fuerit

ad femelle formaz vł dispositionẽ ·et econuerso·

Mouet tertiũ dubiũ Et soluit sic si materia esset disposi-ta ad formaz femelle tunc per ictũ fulminis in masculuz disponi possz et ecõuerso·et ideo ꝯtingere hᵒ possz ⁊ ille solutiões sunt probabiles Et vult autor dicendo q̃ illa dubia sunt multũ occulta ·iõ in littera non soluit ea

Nunc aũt videamꝰ et dicamꝰ de fetu in quo mense habe

Egressus fetus in 8uo mense

at egressum In octauo em̃ mense raro viuit·rõ q² om̃is

fetus naturalit tendit adabortũ in· vij· mense·et incipit

laborare ad egressuz et iõ cũ in·vij· mense laborauit tunc

debilitatꝰ ẽ g̊ Si in octauo mense exeat nõ diu viuit Si

In Nono

vero in nono mense exeat ẽ sanus q² requieuit per octauũ

mensem a laboribus habitis in septimo mense·

¶ Hic au·exequit de exitu fetus in speciali Nota fetus in octauo mense male se habet hoc probatur extra textum ratione·q² saturnꝰ tunc dominat et ille cõtrarius est vite animalis quia est frigidus et siccus · Alia ratio patet in textu Tamen si fetus esset valde fortis et haberet amplũ foramen per quod exiret posset euadere et sanus exire· Sz hoc raro contingit· Sz q̃ in nono mense sanus exi-at patet quia nonus mensis correspondet ioui qui est ca-lidus et humidus et est principium vite.

Ubi est sciendum q in quibusdaz mulieribus est maior dolor q in aliquibus quia in quibusdam accidit q fetus quandoq ptendit manuz qnq pedem q omnia sunt nociua. et tunc obstitrices fetu diligenter retrudut et ex illo generatur magnus dolor ita q plures mulieres nisi fuerint valde fortes debilitant usq ad mortem accidit quandoq etiaz in partu mulieris q corrupitur vulua mulieris vsq ad anuz ita q ista duo foramina fiunt vnum. et tuc obstitrices discrete vtuntur quoda vngento vngetes vuluaz· qz retrudut matricez et sic matrix sepe leditur et vulnerat. ideo bene videri necessarium est in partu mulierum vt habeant discrete mulieres in hoc ope hac ex parte hoc aut didici a quibusda mulieribus q qn fetus pretendit caput in exitu tunc bene valet negocium qz tunc alia membra faciliter sequntur et sic fit partus leuis.

Hic autor ponit vnum notabile et est satis notum ex textu· Sed e notandu q qn fet9 pponit pede vl manu no pt bn exire qz tuc iacz obliq in vno late et maxie stimlat et tuc mlieres retrudut et retrudedo fit maximus dolor

Et quando vulua mulieris est arta et fetus est magnus tunc opoztet fieri ruptura vsq; ad anum. Et illud maxime cõtingit in mulieribus pinguibus quia pin guedo earum facit strictum et artum meatum.

Sed circa que dicta sunt dubitatio oriť omnibus mirabilioꝛ scз vñ veniat puero iacẽti in matrice nutrimentuз cum matrix sit vbiq; clausa. Juxta quod notandũ ꝙ quãdo fetus est clausus in mr̃ice. virtute naturali in tali cõplexione occulta. pzimo inter omnia nascitur quedam vena q̃ pfozat matricẽ . et a mr̃ice ꝓcedit vno tramite vsq; ad mamillas. mõ qñ fetus est in vtero tũc indurant mamille mulieris qꝛ tunc substantia menstrui fluit ad mamillas ꝓpter clausuram matricis et ideo substantia menstruosa foztiozi decoctiõe decoquiť et vsq; ad colozẽ lactis dealbať et illꝺ lac mulieris vocať. et sic illud p̃mo mõ decoctum mittitur ꝑ talẽ venaз ad mr̃icem. et ex hoc fetus nutritur tanꝙ̃ de ꝓpzio et naturali nutrimento. Et hec est vena que in exitu fetus ab obstitricibus abscinditur in

vmbilico·et ideo videtur in puero nouiter nato ꝙ vmbilicus eius sit ligatus cum aliquo filo ne aliquid exeat de corpe eius ꝑ hanc venam que abscisa est a mr̄ice in vtero mulieris et pendent in vtero materno cum pendicula ex parte matricis annexa.

¶ Hic autor mouet vnum dubium vt p3 in textu Nota ſm Aristo·in·v·metha. tūc ista vena et vmbilicus debēt esse adnascentia vl' connascentia q2 matrix mr̄ieris ⁊ vmbilicus pueri ꝯiunguntur mediante illa vena ita ꝙ cibus transit a mamillis mulieris ad vmblicum mediante illa vena Nō vmbilicus directe ē in medio corpis in homine bene formato vt mediāte ipso cibus equaliter influat om nibus mēbris ⁊ mamillis mulieris Et dicit vmbilic⁹ ab vmbo onis. ꝙ est media ps clipei et icos custos quasi custos vmbonis medij in corpe Dubiu3 ē quare in mulieribus mamille sunt sup̄ et in alijs animalibus infra Respondet cā ē duplex Prima si mamille mulierum essent infra impedirent tn̄situm iō natura sagax sic ordinauit Sed vacca capra et alia animalia habēt quatuor pedes iō mamille non impediūt tn̄situ̅·Scd̄a causa q2 in mulieribus a corde dependet calor Et ille calor extendit se vsq3 ad mamillas iō hn̄t eas in pectore iuxta cor Sed in brutis maxime dependet calor ab epate·Et ideo influit calor ad mamillas ideo sunt infra.et ideo sic etiā melius mulgent et lactant a fetu Dicēs quare viri non hn̄t mamillas·ideo q2 viri nō paciunt menstrua et non nutriūt pueros et ideo non est necessariū eos hr̄e S3 hn̄t sūme ꝑuas sicut mulieres hn̄t testiculos valde ꝑuos Utru3 melius valerent ꝑue mamille q̄ꝫ magne Dicendū est ꝙ medio-

ctres sunt melius valentes Unde magne non sunt vtiles qr in ipsis est calor diffusus hinc inde et nō hñt multum de calore et ibi est mala digestio. Etiaz pue non valent qr ibi est modicuz nutrimentū. Nō qp fetus in vtero ꝑm nutrimentuz disponitur ⁊ ideo mulieres impregnate ꝓhibent vt caueant se a fortissimo potu sicut ē vinū forte qr nō pñt bene digerē illum potū. et potus fortis non competit fetui cū ad huc ipse sit multū tener et debilis.

Sicut dicit Aristotiles. ij. phisicoꝝ qp sicut peccatū est in natura sic etiā ē in arte et hmōi declaratio mltum valeat ad manifestatiōz intenti. vñ scienduz qp monstra siue pctā in natura vocant illa indiuidua alicuius speciei que in aliqua pte corpis cursum cōmunem illius speciei excedunt sicut cōtingit videri in hominib⁹ habentib⁹ nisi vnū pedem vł tm̄ vnaz manuz et sic de alijs Istō autem miraculum accidit multis modis. aut em̄ ex diminutione materie aut ex suphabundantia. Ex diminutione vero contingit plurib⁹ modis Pmo mō diminutio attribuit materie in se et tunc cuz mēbra pricipalia puero dñt formari natura sagax et ingeniosa facit vt cōplect⁹ pt. Et istis dispositis ad formatōz ceteroꝝ membrorum studet et ibi ex materia q̄ hz facit qō pt et format ptem diminutam

quando diminutio est in materia et ideo contingit error.

Et ideo cõtingit caput aliquãdo esset maius q̃ natura re

quirat illius indiuidui pticularis sic generati.
¶ Hic autor requirit intentum suuz de modo generandi mõstra adducit silitudinem. Et vult q natura assimila tur arti q2 ars primo format et edificat bonuz fundamẽ tum postea studet edificare super illud fundamentum. sic tunc natura prius membra principalia et magis neces saria format .s. cor epar cerebrum et testiculos et postea minus principalia sicut manus pedes et brachia. Et si de fectus est in materia tunc melius est esse magis principa lia q̃ minus principalia Nõ duplex est natura quedam intendens. alia producens. modo natura intendens non errat q2 q melius est sp intendit. Sed pducens qñq3 er rat sed hoc est ex parte habundantis vl' deficientis. ita q mõstra fiant fm defect9 duplicit. aut fm quantitatez di scretam sic q̃ qñq3 vnus generat cum vno pede vel cum quatuor digitis in vna manu. Aut fm quantitatem con tinuam sic generat aliquis cũ minimo capite vl' cũ mini ma manu. Si per habũdãtiam fuerit hoc etiam ẽ dupli citer. aut fm quantitatem discretam sic qñq3 generãt ho mines habentes duo capita vel sex digitos in vna manu et sic de alijs. Aut fm quantitatez continuam sic genera tur aliqs cũ maximo capite preter cursum 9munez illius spei. Nõ mõstrũ dr̃ eo q mõstrat se vidẽtibus q2 oẽs di ligim9 vidẽ monstra pter ãmirari. vñ monstra sũt sic in tenta a natura p accñs et nõ per se vñ si natura nõ posset pficere siue pducẽ quiq3 digitos in manu pduceret qua tuor vl' tres fm exigentiã materie Di. quare tũc fiũt mõ stra ad hoc dicũt phi q fiũt ad exornatiõ3 et decorationẽ vniuersi nam dicunt sicut diuersi colores in pariete existẽ tes decorant ipsum pariem . Sic etiam diuersa mõstra

ipsum vniuersum exornant mundum Item mõstra etiaz maxie fiunt p influentias celestes quia quandoq3 regnat specialis cõstellatio Et ab illa diuerse figure influũt Vñ expertum est q generati sunt duo gemelli ramifici in dor so habentes distincta capita vl' membra et distinctas ma nus et non pedes.

Iuxta qd notandum q sm intentionez phi om̃e mixtuz ꝯsurgit ex quatuor elementis. et ideo qd est nature ignee cadit in suũ sile. et qd est de natura terre cadit in suum si mile et sic de aliis Ex isto vnus crederet et opinaretur me velle dicẽ q elemẽta formalit essent in mixtis hoc eni est ꝯtra intentionẽ phi. j. de gene: vbi vult q solũ virtuali ter sint in mixtis mõ ex istis possibile est aliqñ semẽ habẽ ꝓportionez diminutã ex parte alicuius impedimẽti spe cialis vt si ex parte terre fuerit contingit diminutionem fieri in ossibus eo q ex ea radicaliter formantur.

¶ Hic declarat dictũ suũ sm intentũ phi. j. de gene. Nõ opinionẽ autoris q elemẽta maneant in mixtis virtua liter Ita q ex elementis corruptis generat forma mixti in qua reseruant qlitates elementoꝝ sicut videm' in melli crato qd ẽ mel ⁊ vinũ vtualit s3 ñ formalit illd ꝓbat qr

elementa sunt ↄtrāria illa autem in eodem fundari non possunt vt est mens Aristo · in iiii · phisi· et autoris sex principioꝝ scȝ · gilberti porritani et aristo · in post predicamentis et petri hispani et boecij in libro de diuisionibus Jtm̄ elementa sunt corpa distincta nō compatiētia se in qualibȝ pte mixti iō virtutes eoꝝ non manent

Est igitur notandū ꝙ monstruositas nō solum ex pte materie contingit sicut nunc dictū est Sȝ etiā aliqn̄ ex malitia matricis q̄ si fuerit lubrica ⁊ vitiosa vł malitiosa totū semen non retinebit sȝ dispergit aliqn̄ anteꝗ̄ totum semen in massam colligit̄ tūc vita occupat̄ et matrix claudit̄ et sic modicū seminis recipit̄ a quo debet formari fetus Et illud hȝ spetiales modos sub se q̄ plures sunt sȝ de his narrare longū esset et iō hic obmittantur et ad monstruositatē multū opatur inordinat⁹ coit⁹ · exēto ꝙ aliqn̄ masculus est in coitu cum femella si tunc masculus tpe coitus inordinate iacet cū femella mōstrū facit in natura · Narrat̄ em̄ de quodā qui lateralit̄ iacuit tpe coitus et femella generauit puerum in vno latere curuū et in pede claudum Et causa huius ex inordinanatiōe coitus processit

¶ Hic oñdit alium modū monstruoꝝ siue monstruositatis vñ matrix qn̄qȝ est causa mōstruositatis vt si fue-

rit lubrica vnde lubricum dicitur illud quod nō pt retineri sicut anguilla vl' aliqd aliud tale Item coitus inordinatus et vehemens maxie est cauend' pter fetū debite pducend ne semen pverse recipiat in matrice Et nota q p tanto coitus stando est irregularis in natura q̄uis rudes non curāt qz semē ita debite recipi nō pt sicut debz Ex illo ptz q mlta sunt pctā que nō soluz peccant in lege sed etiā in natura qz natura debite intendit pducere.

Aliqñ vo peccatū naturale ptingit ex supabūdātia materie q̄ diminutiōi opponit sic q mlte tortuositates et thumores apparent in mēbris Et hui' est ratio qz si natura facit illud naturaliter pt scz aliqñ duo capita aliqñ duos pedes quoz vnus est mltū maior alio. et aliqñ facit gibbosum in pectore quandoqz in dorso.

¶ Hic oñdit qūo ex supabundantia materie fiunt monstra vbi vult p sententia si semē nimiū in habūdantia sit infusum et qz matrix ē clausa et qz tunc eius tota materia trasmutat in materiaz fetus et si tūc ps ex qua debet fieri fet' caput est nimis habundās tūc fiūt duo capita l' tria et sic de alijs ptibus alijs mēbris deputatis.

Sed omnib' mirabilior est effect' quē albertus recitat de vno cui nata fuerunt duo mēbra libidinis vnuz ex parte viri aliud ex parte mulieris ita q potuit succūbere id est subiacere. et incumbere. i. actiue coire. Et causa hui' originaliter trahit ex supabundantia materie qz materia

fuit principium sufficiens generandi vtrūq3 membrorū3 ¶ Hic au. ponit mirabilē euentum de hermofroditis Et recitat albert⁹ q vidit vnū hmofroditā3 q̄ vtrūq3 membrū habuit et potuit agere et pati nō quamodo in se ipm sed respectu alterius viri vel mulieris ⁊ hoc pueniit ex eo q materia fuit tanta q vtrūq3 mēbrū fieri potuit Et mēbrū virile sp est supius et femineū inferius Quare natura nō pducit duo mēbra virilia vl duo feiea Rō ē quia natura de ptingētib⁹ facit qd meli⁹ s3 meli⁹ ē sic ordiari qr alterū3 sp supflueret si faceret duo virilia ⁊ duo feminea qr quicquid vnū facet et hoc etiā alter̄ p̄terea nota q sepe accidit. q generat̄ gallina q̄ h3 membrū indispositum ad coitum ita puum sicut gall⁹ et illud puenit ex defectu materie Ite3 sic ptingit q generat̄ femella sñ apparentia membri mulieris tunc pellicula est supra posita q oportet remoueri Nota si hermofrodita magis apparet in specie viri sic se tenebit in tali specie Si aūt in specie femelle tūc iterum se sic tenebit et lic3 sibi ambo opa exerce scōm precepta et leges et sic de alijs.

Et nota fm auicen. si semen cadit in latere sinistro matricis generat̄ femella. Si in dextro generatur masculus Si in medio hermofrodita pticipans naturā vtriusq3 .s. masculi et femelle. Et a viro tanq̄ a digniori recipit speciē fm naturā li3 hee nature ābe fiāt in ipo. rcitat. n. Al. de quibusdā gemellis quor̄ vn⁹ habuit in dextro latere

virtutez et vbicunqꝫ portabat a pte illius lateris aperie-
bantur omnes sere et clausure. Et alius habuit virtutez
in sinistro ꝙ vbicunqꝫ portabat fuerunt clause q̄ prius fu
erunt apte. Et loquor de aptione serarū in ostijs domoꝝ
Et cā hui⁹ nō ꝓuenit ex materia sꝫ ex speciali constellati
one celi et non soluz ex cōstellatiōe speciali sꝫ etiā ex speci
ali materie dispositōe ad talem effectuz qꝛ actus actiuoꝝ
sunt in materia bene p̄disposita.

¶ Hic autor ponit vnum notabile et satis patet in textu
Nō in latere dextro est maior calor q̄ꝫ in sinistro. Cor
em̄ iacet in sinistro et influit calorez in dexterum. Et iō in
dextro generant̄ masculi gr̄a caloris. et iō dextra ps cor
poris est fortior et figurosior q̄ꝫ sinistra vnde a dextro fit
motus. scd̄o celi vñ dexter pes est modice maior sinistro
et silr̄ de manu dextra et sic de alijs Itez alio modo ptꝫ
quō fiat generatio duoꝝ ramifactorum in dorso qꝛ qn̄qꝫ
contingit semen recipi in duab⁹ cellulis matricis. et tunc
p̄t ꝯtingere ꝙ pelticula diuidēs cellulas corrūpat̄ et tūc
ꝯiungunt̄ illa semina in dorsis et habēt distincta capita et
distinctas manus et distictas animas. et debent baptisari
ꝓ duobus hominibus Nota virtus celestis mirabiliter
operatur et occulte in inferioribus. Unde possibile est de
duob⁹ gemellis ꝙ virt⁹ celestis respicit gemelluz in latere
dextro ſm talē virtutem ſm q̄ꝫ influit sibi virtutez aperi-
endi seras sine ꝯtactu qꝛ ista ps dextere lateris forte alte-
rat aerem et ille vltra serā vsqꝫ ad apitionem. Et que sic
se hn̄t sepe sunt fures qꝛ seras posīt aperire Nō diuersi

tatis est hec causa qz ſm q̄ virtutes celestis inuenit mate
riam dispositam sic operatur in illam.

Et nullus credat q̄ q̄ dicta sunt sint ficta qz in sili con-
tingit videri in lapidibus quibusdā in quos specialis con
stellatio agens imprimit speciez et formaz hois vł alteri⁹
speciei ſm exigentiā agētis. sicut visum ē sepe qñ lapides
diuidunt̄ qđ fit ex ꝯstellatione speciali Et non est miruz
in gemellis cū etiā in quibusdā aliis accidat vbi est possi-
bile inuenire. et oēs modi speciales in monstris pñt re
duci ad duos modos ꝑncipales scꝫ ꝓpter inobedientiaz
materie vł sufficientiā materie ſm Auicē. in. ij. Metha.
Et ꝑ inobedientiaz intelligo indispositiōz qñ materia nō
est bñ disposita tūc non obedit agenti Et per insufficienti
am intelligo dominatōz vł impedimētum ex parte ipsi⁹
matricis.

¶ Hic autor rñdet tacite questioni dicēs. Di. ḡ aliq̄s hec
sunt ficta q̄ ponunt̄ h. et dicit hoc non credat̄. No. mediā
te virtute celesti in lapidib⁹ multiplex est virtus vnde al
bertus recitat q̄ in colonia in quadaꝫ fenestra vidit quē
dam lapidem habentem speciez regis. Et tunc debuit nas
ci magnus rex vnde in multis lapidibus vultus huma
ni figurantur Et per illos lapides fiunt diuerse medici-
ne. Unde si quis sole existente in piscibus insculperet spe

ciem piscis in lapide ille posset conuocare omnes pisces in in aqua· Et hoc ē tpe determinato vñ haly in centilogio ptholomei recitat diuersa signa et miracula de inscriptione lapidum.

Et si aliquis diceret et argueret sic si monstra possent fieri sequeretur ꝙ natura posset priuari fine q2 sp intendit agē regularit. Dicendū ſm Auicen. ꝙ nō est possibile ex pte particlaris nature omnez materiā ad suū finē amoueri nec etiā est ꝯcedendū ꝙ priuatōes suaꝝ actionū habeant fines. et ideo de egritudine et morte non est instancia q2 hec non sunt intenta a natura pticulari. sed ab eo qui hanc regit Et illa appellata est intelligentia ſm manifestatōz phoꝝ q̄ digne locuti sunt de natura

Hic ponit obiectōz seu instantiā et soluit in textu· Pro quo nō regulariter intendens ꝑducere p̄t impediri p natură pticularē Et iō ptz ꝙ mōstra non sunt intenta a natura nisi valde p accidens Item natura pticularis non intendit fines ꝑuationū q2 videt meli⁹ eē ꝙ non esse Sz deus et natura celestis q̄ omia sciunt optime disponere et vocat̃ intelligentia non errans. vñ ex. j. celi. omnis mors corruptio egritudo et infirmitas sunt preter naturam·

Intentio nr̄i sermonis ad p̄sens sufficiat · vt nūc p̄sens doctrina magis cōplete habeat̃. notanda sunt signa ꝯceptionis q̄ sunt plura Primū ē ex pte coitus

Si fuerit in coitu cum viro post coitum sentit frigus et

dolorem in cruribus· signum est q̄ concepit·
¶ Hic autor determinat de signis ɔceptiōis· Ratio pri‑
mi signi q2 q̄n mulier ɔcipit tunc calor naturalis concur‑
rit ꝑ formatōe fetus iō relinquit̄ frigus in membris· Et
hoc videm⁹ in siti.]q2 q̄n hō comedit post hoc patit̄ frig⁹
quia calor naturalis trāsit ad stomachū alterando cibum
iō nō est studenduȝ post prandiū Sed pri⁹ modicuȝ labo
ra vt calefias et sic digestione ɔfortata studeas q2 tēpore
studij spūs vitales ɔcurrunt ad cerebruȝ ipm iuuando·
Illud em̄ patet in febricitantib⁹ qui hn̄t in stomacho hu
mores grossos quos calor naturalis intendit digerere et
vadit ad stomachū iō paciunt̄ frig⁹ febricitātes Et calore
recedente a stomacho paciunt̄ magnū caloreȝ·
Aliud signum si mulier paucū semen emittit vl' nullum
signum est q̄ concepit·
¶ Hic au. ponit s̄m signū ɔceptiōis utȝ in textu Et assig̃
rōm q2 m̄rix claudit̄ et nō p̄mittit semē trāsire et recedere
No. q̄ iuuenes m̄lieres q̄ maxie delectāt̄ in coitu possūt
emittē et nō ɔcipe. Sȝ hoc nō est de seniorib⁹ Itē tp̄e coi
tus et ɔceptiōis natura retinet semen ad intra·

Vir ex̄ns in coitu senciat virgaȝ suā attrahi et sugi qua

dā clausura ex parte vulue mulieris
¶ Rō isti⁹ tercij signi ē q2 q̄n mulier cōcipit tūc vulua su
git q̄si virgā virileȝ .et ꝓpter delectationeȝ matris ɔprimi
tur et quasi claudit virgam virilem.

Aliō signū si mulier post coitū appetit ɔtinue coitū hoc

est verū in quibusdā q2 q̄daȝ m̄lieres sunt q̄ magis ɔcu‑

piscūt q̄n ɔcipiūt vt visū ē pri⁹ in vna q̄stiōe. f ij

¶ Circa quintum nota ꝙ post impregnationem men-
strua instigant ad coitum Et maxie delectatōis memori
am quam prius habuerunt.

Aliud signuz si mēstrua non currāt post coitum ſm mo-
dum solituz et fit cintillatio in ore matricis signum est ꝙ
mulier concepit.

¶ Ratio isti⁹ signi ē qñ mulier cōcepit tunc menstrua cō-
uertunt in nutrimentuz fetus .s. in lac et fit scintillatio in
ore matricis ꝓpter calorez Et tūc fit dolor in crurib⁹ qz
spiritus sunt clausi in matrice qui transiunt ad crura et
vegetant crura.

Item aliud si color faciei vltra mōrez solituz ē mutatus
vñ libenter solent esse rubee post conceptōm grã caloris
Itm̃ si aliena cibaria ꝯcupiscunt tunc carbones nunc po
ma nō matura seu cerusa signū ē conceptōis.

¶ Causa huius signi est qz post ꝯceptionē mlti humores
grossi indigesti ascendūt cerebrū et illi mouent appetitum
aliquorum similium qz si sint calidi valde humores tunc
appetunt carbones Si sint valde frigidi et humidi illi hu
mores tunc appetunt pira aut poma non matura et simi
lia quia om̄e simile applaudat suo simili.

Tunc videnda sunt signa vtruz masculus vel fe-
mella sit in vtero Et hec sūt signa vera q̄ sequunt. qz tpe
ꝯceptionis masculi color faciei est rubeus et leuis motus

¶ Hic autor ponit sex signa in numero vtrum masculus sit conceptus vł femella Rõ illius primi signi est qꝛ color rubeus est signũ magni caloris Et si est calor magnus in mrice tunc virtus est sufficiens ad masculũ Et tũc mulier leuiter mouetur. qꝛ calor est pncipiũ motus.

Aliud signũ | si vent tumescit in dextra parte et rotundatur signum est masculi.

¶ Ratio illi⁹ scđi signi ẽ qꝛ in dextra pte iacet masculus tanq̃ in pte fortiori et calidiori Et tunc venter rotundat quia extenditur et ampliatur.

Aliud signũ lac fluens de mamillis ẽ spissum et bene digestum ita q̃ si ponat supra aliquod corpus bene pollitum et tersum nõ diuidat sed ptes constabunt et non fluant signum est masculi.

¶ Causa huius signi ẽ qꝛ illud lac calor indurauit ⁊ compressit in spissando vnde calor hꝫ multa opa. facit em̃ rez duriorez et subtiliorẽ et corrũpit humidũ et inducit siccuꝫ.

Aliud signuꝫ si lac mulieris impregnate fundit sup eius vrinaꝫ si petit funduꝫ directe hoc ẽ ppendiculariter signũ est masculi.

Causa hui⁹ quarti signi est si petit fundũ directe hoc est signũ q̃ bñ est induratuꝫ et inspissatũ a calore naturali. Vñ ppendicula est linea latamoꝝ recta cũ qua ppendũt et cõsiderant longitudinem rei et constituũt duos angu-

los rectos supra basim supra quam cadunt.

Item si sal positum supra caput mamillaꝝ non liques-

cens signum est masculi

¶ Causa huius quinti signi est qꝛ si mamille sunt calide tūc ille caloꝛ facit ꝯstare sal. vñ sal gr̄a caloris constat in ꝑtibus Vñ sal generatur ex aqua grossa et multuꝫ bulli-ta ita ꝙ specialis aqua est ad sal vnde caloꝛ ignis extra-hit de aqua subtilioꝛes ꝑtes et illas partes facit exalare et tunc remanent ibi ꝑtes terrestres humidioꝛes et gros-sioꝛes et ille ꝑ caloꝛē constāt. et hui⁹ signū ē ꝙ tꝑe pluui ali sal liquescit in scutella Vñ si sal debꝫ resolui· in mate riā et formaꝫ resoluit̄ in aquā et sic dissoluit̄ iō si sal poni tur ad ignē incipit coꝛrūpi et salire qꝛ ꝯtrariū ibi inuenit

Aliud signū si mulier pꝛius mouet pedē dextruꝫ signuꝫ

est masculi, Ecōtrario mō si femella ē cōcepta tunc muli

er ē grauis et pallida et venter ē oblongus in dextra par

te et in sinistra rotund⁹ et lac magis erit indigestum liui

dum et aqueuꝫ. et fusuꝫ supꝛa coꝛpus pollitū diuidit̄ ꝑs

ei⁹ a ꝑte Itm̄ aliud exꝑimētuꝫ qđ scio esse verū et exꝑtū

si aliq̄s scire voluerit vtꝝ m̄lier sit impꝰgnata vł nō det ei

bibē mellicratū si tunc senserit pūctiōes circa vmbilicū tūc

ꝯcepit Si aūt nō senserit minime ꝯcepit Mellicratuꝫ aūt

vocat̄ pocio q̄ fit ex aqua et melle· et fit ꝑ hūc modum ꝙ

accipi debent duo cocliaria de aqua· et vnum de melle ta
li pportione et misceat in simul et det mulieri ad potand
Et forte mulieres astute dicerēt oppositū et g qn aliquis
vult expire nō dz dicē de impregnatiōe Et si ipsa pquerit
dolorē capitis vl' alteri9 ptis vt sepe solēt facē Tūc bō dz
dicē illd valet ptra talē dolorē et tūc de mane dz dicere
nōne doluisti in alia pte Et sic circa vmbilicū dicūt tūc iu
dicitū pceptiōis in isto iudicatur
Hic autor ponit bonū signū simplicis pceptionis et ex
pientiā verā q ptz in textu. vñ nota q rō isti9 experimenti
ē q2 mel obstruit neruos et venas et ex illo generat dolor
circa vmbilicū Itm illd dulce ē insanū q2 ois pinguedo
dulcis ē mala et pisciū est pessima pter vicositates vnde
dulce supnatat in stomacho. Sz q2 tunc calor stomachi
pter fetū est debilis ideo sumpto mellicrato mulier do-
let circa vmbilicum

Post hec notāda sunt signa corruptiōis Iuxta qd notā
dū q aliqñ virgines grauit corrūpunt ita q earū vulua
mltū āpliat q2 mēbrū virile ē nimis magnū et ineptum
Aliqñ āt ecōuerso q mlr tā āplaz hz vuluā ita q vir si-
ne dolore sui mēbri coit· Et cā doloris mlieris ē q2 qdam
pellicula int vuluā et pbesicaz rūpit· Et qnto pl9 coeunt
tanto plus in tali ludo fortificantur.

Hic autor exequitur de signis corrupte castitatis et sa-
tis ptz in textu· Sed extra textum est aliud signũ qr vul
va mulieris sp ẽ clausa sed v̄ginis sp aperta stat· iõ vir-
go altius mingit q̄ mulier . Nõ si vis expire vtrũ virgo
sit corrupta. puluerisa flores lilij crocei q̄ sunt inter albos
flores et da ei comedere de illo puluere si est corrupta sta-
tim mingit· Item fac eaz mingere sup quandaz herbam
q̄ dr papel de mane si fit sicca tũc est corrupta si aũt virgo
est manet viridis et nõ est corrupta vel accipe fructuz la-
ctuce et pone ante nares ei9 si tũc ẽ corrupta stati mingit

Signa castitatis sunt hec . pudor verecũdia timor cum
casto incessu et loquela et cũ despectu applicant se viris 7
viroꝝ actib9 Sed quedã ita astute inueniunt q̄ omnib9
istis obuiare sciunt et tunc hõ debz se ꝯuertere ad vrinam
qr vrina virginũ ẽ clara et lucida qñq3 alba qñq3 glauca
Si vero fuerit aurei coloris clara et ponderosa aim coe-
undi signat· i. appetituz Corrupte enĩ mulieres habẽt vri
nam turbidaz p fracturam pellicule p̄cedẽtis. et sperma
viri apparet in fundo vrine talis mlieris Sz in mẽstruo
sis vrina ẽ sanguinea. et in tali mense qñ patir hz oculos
aqueos et alterius coloris in facie et abhominatiõz patir

id cibo Et ideo sibi quilibet caueat nec coeat tunc cum eis quia nociuũ ẽ. vñ prudẽtes mulieres sciunt se tunc custo dire et sepant a viris p tps fluxus menstruorum.

¶ Hic au. exequit de signis castitatis. No. vrina virginũ est clara qz ipe sunt calide et bñ digerũt 7 ideo vrina que transit p loca digestionis sumit ibi calorez vñ coloratur in renib9 Et dz capi vrina post somnũ primum qz tunc fa cta est digestio et dz videri q vrina p accidens nõ sit va riata scz morbo vl nutrimẽto grosso. No. in vrina sunt tres regiões scz supior vbi cõsideranť mẽbra supiora scz cerebrum et caput. Scda in medio vbi cõsideranť mem bra media. s. renes et cor. Sed tertia est inferior vbi con sideranť testiculi lũbi et matrix. ideo dicit littera sperma sp apparet in fundo pp̄ter suam grauitatez Nota quan do mulier est menstruosa tunc humores ascendũt ad ocu culos quia oculus est ps porosa corporis 7 cito est passibi lis Et tunc mulier pallet in facie. et ipsa patiť ab homina tionem cibi quia non cupit propter infectionem cerebri 7 olefactionẽ Et tunc est nociuum cum eis coire quia illi q̄ tunc ɔcipiunť inclinantur ad morbum caducum et ad le pram quia talis materia est valde venenosa.

Est autem notandum q mulieres antique in quibus menstrua fluunt et quedam in quibus menstrua sunt re tenta si inspiciunt pueros in cunis iacentes intoxicant oculos eorum causa huius in mulieribus apparet quib9

menstruą fluunt qꝛ tempore fluxus humores qui mouent tur per totū corpꝰ p̄mo inficiunt oclos et oculis infectis aer inficit et tūc aer ille inficit puerū ꝛ illud ē de intentiōe phi in de somno et vigilia ¶ Causa āt quare antique mulieres quibꝰ nō fluunt menstrua inficiūt pueros est qꝛ retēcio menstruoꝝ facit habūdantiā maloꝝ humoꝝ ¶ Et quia mulieres antiq̄ sūt deficientes in calore naturali naturante et digerente talez materiā . et p̄cipue si fuerint paupes sic q̄ nutriunt a cibo et nutrimento grosso qd̄ opatur ad talez materiā infectam ¶ Et ille mulieres plus inficiunt qꝛ menstruū hoc cedit ad purgationem nature

¶ Hic au. ponit qddā notabile vt ptz manifeste in textu No. humores mali exiūt p oculos pocius q̄ p aliā membꝛ qꝛ oclus ē aqueꝰ ex . ii . de aia qd . ptz si cōprimit lacrimatur . et idō mulieres mltū lacrimant qꝛ hn̄t multuz de humido qd petit exitū ¶ Et qn̄ oclus sic est infectus tunc inficit aerē tāgētē oclm ꝛ ille vltra ificit aerē ꝓpiquū ille aer iteꝝ aliū aerē vsq3 puenit ad obiectum ibi fit reuerberatio mali humoris ille primo opatur qꝛ omis actꝰ fit cum resistentia aliqua qꝛ illa infectio fit circualiter qꝛ si nō tūc soluz mulier inficeret ꝭm vnā dr̄nam loci positionis . et non ꝭm omnem Nota pueri sunt debiles et tenuis nature. ideo pueri faciliter intoxicantur . Toxicum est venenum quod fit de toxo de tali arbore amarissima . et cuius succo gustato aues moriuntur Nota q̄ ideo oculus mulieris facicinantis proiecit camelum in foueam ita q̄ illa

pessima mulier tm̃ cogitauit de malis ꝙ quidam humo res mali generabantur in spiritibus eius et illi exieuerũt per oculum et illos volens camelus effugere cecidit in fo ueam. Et illo modo basiliscus inficit videntem ipsuȝ qꝛ venenuȝ emittit et si poneretur speculum ad quod verberarentur humores ad oculum basilisci tũc ipse met moreretur vł interficeretur Nota si aliquis quereret si mulieres sunt venenose quare non intoxicant se ipsas· Dicendum ꝙ venenum non agit in se. Sed in aliud cui obicitur cum ergo mulieres sunt naturaliter intoxicate ergo non intoxicant se ipsas Alia causa est quia sunt consuete vnde Auerrois in prologo tertij phisicorum quedam erant consuete cõmedere venenuȝ ita ꝙ erat eaꝝ cib⁹:

Et quia dictum est de menstruo Igit̃ ad menstruorum locum ꝓcedamus id est ad matricem et videam⁹ quot accidentia sũt circa ipsa mt̃ix em̃ mulieris sepe patit̃ suffocatiõȝ Suffocatio em̃ apd̃ medicos vocatur ꝯpressio spirituũ vitaliuȝ ex vicio mt̃icis egressa Et impeditur anhelitus in muliere. et illud euenit qñ matrix de proprio loco tollitur tunc ex frigiditate cordis superueniente ꝛ tales mulieres quandoqꝫ paciuntur sincopim

Sincopis proveniens ex suffocatione matricis

id est cordis debilitatem. Aliquando vero aliique vertiginē in capite paciuntur Galien⁹ enī magnus in medicina narrat de quadā muliere suffocatōnē matricis paciente ꝙ ex illa causa tm̄ paciebat̄ ꝙ non potuit loqui et cecidit quasi mortua esse qꝛ nulluȝ signū vite habuit et vocati sunt medici plures q̄ videntes ipsam et causam ignorantes dixerūt eaȝ veraciter esse mortuaȝ Galien⁹ aūt superaduenlens causam ꝯsiderauit et mulierē a passiōe illa liberauit. Hec aūt egritudo ꝯtigit in mulieribus ex eo ꝙ habūdat in eis mēstruū corruptū et venenosū et ideo bonum est ꝙ tales mulieres quecunqȝ fuerit siue iuuenes siue antique sepe viris remedijsqȝ vtantur vt materia tal expellatur. et expedit in iuuenibus quia in eis habundat humidum et hec est causa quare iuuenes mulieres quādo incipiunt coire multum impinguantur antequam cōcipiunt. et curam de pueris minime habent quia cura vt dicit philosophus in de secretis secretorum facit multum senescere ꝙ non videtur in illis Ille enim iuuenes mulie

Cres quando multum habundant in tali

materiam multū appetūt coire ꝓpter materie habundā tiam Et iō peccatū est in natura illas retrahere ⁊ coitum ꝓhibē ad illum quē diligit q̄uis sit pctm̄ in morib⁹ ꝺe q̄ nihil ad ꝓpositū Audiui in ꝯfessione societatis ab vno inq̄ rere causam a me quare hoc eēt qn̄ ipse ꝺormiret cuȝ sua ꝺilecta iuuencula ꝙ tūc ip̄e coitu finito inueniret ventreȝ suū vsq̄ȝ ad vmbilicū cuȝ sanguine ꝑfusum et timuit mul tum causaȝ ignorauit et nō fuit ausus se retrahē a iuuē cula ꝓpter amoreȝ magnū inť eos Et iō qn̄q̄ȝ flux⁹ men struí ꝓdest mulieri et qn̄q̄ȝ nocet ſm ꝙ materia magis ꝟ min⁹ habundat Et ille flux⁹ nō fuit menstruoꝝ sed semi nis in coitu fluētis ꝓpter habundantiaȝ mulieris.

¶ Hic au. exequiť ꝺe impedimētis ꝯceptionis No. suffoca tio mr̄icis ꝓuenit ex eo ꝙ matrix tolliť aduersus coꝛ . et tunc magna frigiditas se extendit ad coꝛ sicꝙ coꝛ patitur sincopim . et ꝺr̄ a sin qꝺ ē con et copos incisio quasi cum incisione siue ꝺebilitate coꝛdis et alio noīe ꝺr̄ extasis . Et illa passio maxime accidit viduis q̄ pꝛius habuerūt viros et iā nō hn̄t vn̄ menstrua earum coꝛrūpuntur in matrice et generanť grossi humoꝛes qui in coꝛde generant ꝺebili tates. et iō ipsis multum valet coitus.

Nunc auteȝ ꝺe impedimentis ꝯceptiōis aliqua tangam⁹.

impedimenta pceptionis plura sunt : qz impedimentum qñq3 contingit ex nimia humiditate matricis qñq3 ex frigiditate· qñq3 ex siccitate. qñq3 ꝓpter nimiam pinguedinem corpis qz pinguedo circũuoluta orifitio mřicis constringit ipam et non pmittit semen viri intrare. vnde cognitio hui⁹ est de muliere cui⁹ renes sunt sepulti ⁊ occultati in pinguedine ex omi parte ille eñ mulieres si in coitu semen recipiũt nõ pt intrare mřicem. et sic eiciũt ipm cu3 eiectiõe vrine. et ideo breuiť si post coitu3 vrina talis mulieris videať manifestũ erit si semen viri in mřice eius sit collectũ vľ nõ. si sic tũc vrina eius ẽ immunda ꝓpter conmixtionẽ cu3 viro· Si vero nõ tunc iter apparebit ⁊ qñq3 apparebit· ꝙ vrina nõ totaliť eicit illud semẽ qz si sũt calide tũc sua caliditate exalant Sunt etiam quedam mulieres que ita tenues et lubricas habẽt matrices ꝙ semen intus non potest retineri Sed ex multis alijs causis illd euenit de quibus ad presens nulla fit mentio.

Hic autor ponit quedam notabilia vt pt3 in textu No.

si semen viri et mulieris non sunt ꝓportionata in quali⸗
tatibus ꝓmis·i.in calido et humido tunc talis conceptio
impeditur principaliter quia agens et paciens debet esse
ꝓportionata ex secūdo de anima subiecta armonia .i. sub
certa et determinata ꝯbinatione. vnde quodlibet non agit
in quodlibet vl' q̄ōlibet non fit ex quolibet. j. de gene⸗

Et est etiam notandum ꝙ sepe ꝯceptio ex ꝑte viri impe⸗
ditur ita ꝙ semē ei⁹ qd̄ emittit est nimis tenue sicut aqua
ita ꝙ si mr̄ici infundit̄ tūc liquitate sua elabit̄· Et etiam
qn̄q₃ accidit ex frigiditate testiculorū vel siccitat: et illud
semen fm doctrinā medicine ad generatiōꝫ est incōueniēs
Sed dubiū est cui⁹ sit causa in defectu ꝯceptiōis Juxta
qd̄ notandū ꝙ isto mō scitur an ex parte viri vl' mulieris
sit defectus Accipiant̄ due olle et in vtrāq₃ vrinā mittat̄
viri in vnam et mulieris in aliam et ponatur in vtraq₃
surfur tritici. Et talis expimentatoꝛ diligenter obstruat
ollas ꝑ nouem dies l' parꝫ ampli⁹ et si ꝯtingit ex vitio viri
defectus tunc inueniet quosdaꝫ vermes in olla viri et ca⸗
cabus debet supͣ poni ul' inuenit̄ rana fetida vl' cantabꝛa

Nota utrum impeditio conceptus a viro an a muliere proveniat

fetida Si vero ex vicio mulieris inuenit in olla suū mē-
struū. Si ex vtriusqȝ vicio in vtraqȝ olla aliquid p̄dicto
rum inuenitur.
¶ Hic autor ponit vnuz notabile vtȝ in textu No ·si vis
bñ examinare accipias aliqđ de spermate viri et ponas
in aquā et si tendit ad funduz signū ē q̄ semen viri nō est
in defectu ɔceptiōis. glosa qꝛ est bene digestum et spissuȝ
ideo petit fundum No . q̄ mulieres q̄ sepe coeunt ꝑpter
delectationē ille generant fetus debiles ḡ abstinete a coi-
tu tunc generabitis fortes pueros et homies qꝛ semen est
satis forte Et vn⁹ frater p̄t cōuenienter esse forcior alio.
Vñ nota causam expimenti qꝛ si semē viri est nimis te-
nue tūc cito cōuertit in v̄mes. et non hȝ virtutē resistentē
actiōi corpis celestis . vñ ista humiditas q̄ in fundo non
est densa et bene indurata cito alterat̄ Nota·si mulier bi-
beret per tres dies saluiam coctam cum vino tunc nō cō
ciperet in vno anno. glosa·quia saluia est frigida · Item
comedat apem et nunq̄ concipiet ·et ergo ex illis conclu
do q̄ mulieres sepe coeunt sil̄r viri ꝑpter magnam dele-
ctationē quā hñt ad inuicē qꝛ vulua in se ɔtinet magnā
dulcedinem viro. Sed tñ de illis non multū dico ad pre-
sens q̄uis bñ multa dicere vellem sed hoc non facio quia
aliquis socius qui hoc legeret sensibus priuari posset qꝛ
nos multa facim⁹ ꝑpter mulieres et propter dulcedineȝ
q̄ habent in eorum membris·s· in mamillis vulua facie
et sic de aliȷs vt videt̄ in toto corpore earum.

I quis igitur velit mulierem iuuare vt impreg
netur et masculum concipiat · Accipiat matri-
cem leporis et in testina eiusdem et faciat desiccari Et

in puluerem redigat et illud mulier bibet ten peratuz cū vino. et similiter faciet cum testiculo leporis et hoc in fine menstruoꝝ et cuz viro suo coeat et concipiet masculū Itē accipiat epar parui porci et testiculos et desiccat et etiam redigat in puluerem et dat in potu masculo et mulieri ꝛ mascul⁹ si prius impotēs fuit ad generandū generabit ꝛ mulier que nō potuit ꝯcipere concipiet.

¶ Capitulum aliud in quo autor docet qūo mulier debꝫ iuuari vt ꝯcipiet et maxie vt cōcipiat masculū. Nō mꝛix leporis et intestina si desiccanᷣ et puluerisanᷣ sūt multuꝫ calida Silr̄ epar porci in se ē calidum et sic generabunt calorē sufficientē ad ꝯceptiōꝫ. Et carnes porcine sunt val de bone vtilitat Et sūt ꝓhibite iudeis qꝛ vn⁹ iude⁹ mutat⁹ fuit in suē et nolūt ꝯmedē mr̄em suaꝫ siue porcinas carnes. Et ē alia cā naturalis qꝛ dn̄t vti frigidis cibarijs p q̄ caloꝛ eoꝝ extinguaᷣ a caloꝛe xp̄i fideliū Nō illd debet fieri in fine mēstruoꝝ qꝛ tūc matrix est sicca et qdamodo calidioꝛ p recessum menstruoꝝ frigidoꝝ. Item sunt alia expimenta mlier accipiat cāphorā herbā puluerisataꝫ bibendo cū vino et ꝯcipiet Item vrina viri bibita impedit ꝯceptiōꝫ Itm̄ si accipiat vuluā leporis et puluerifet cum melle liquido et accipiat coꝛ thauri et illa ꝑiter accipiunt ebulitōm et sic mlr accipiet in vna septimana ita ꝙ vno tpe pl⁹ q̄ꝫ alio tempe accipiat et ꝯcipiet Itm̄ mulier debꝫ vti calidis et bonis cibarijs et dꝫ qdamō inebriari et bene fricari et dꝫ cauē ne crura eleuata semen impediāt ita ꝙ dꝫ se cito laboꝛi applicare ad retinendum et statim postea doꝛmiet siñ dubio concipiet.

Et est etiam documentum obseruandū scilicet qn̄ aliquis senciat mlierē pcepisse q̄ non noiet in presentia mulieris aliqd de raris cibarijs ad qd appetit⁹ mulieris posset inclinari nisi ei possit libitum psequi quia si mulier tl'e post ularet qd nullo mō posset haberi·hr̄et occasionē abhorrē di pter ptrariaz dispositiōz appetitus fet⁹ em̄ sic pceptus debilis redditur et extinguit. id̄ psultum est qn̄ mulieres petūt carbones vl' aliqd psil'e qd eis ministret Vidi em̄ de quadā muliere q̄ cū impregnata fuisset pecijt poma recentia q̄ cū hr̄e nō potuit cecidit ad lectum et infra diem et noctez nihil gustauit neq3 panē neq3 potuz Et fuerunt circa eam iuuenes mulieres et ancille q̄ prius non pceperunt quib⁹ illa fuerunt occultata Et qn̄ impregnata pecijt poma recentia Et ancille astantes dixerunt non inueniunt loquentes inter se q̄ venenosum esset dare mulieri poma qz viderēt in febricitātib⁹ psil'e et in pte illa decepte sunt. tūc aūt illa impregnata ex carentia pomoz ml'tum fuit debilitata intm̄ q̄ fetus anteq̄ ad debitū tempus peruenit mortuus exiuit. in cuius egressu illa mulier labo-

rauit tribus diebus et noctibus et ante egressum illa mu
lier emisit sanguinem p nares duob⁹ diebus ꝛ vna nocte
Ille vero sanguis fuit menstruosus et signū corruptōis
fetus fuit illud Iuxta illud ypocra· menstruis fluentib⁹ ·N·b·
impossibile ē fetū esse sanū· iō vt ille oēs pticule euitantur
apd oēs impregnantes bonum ēst vt mulier in custodia
habeatur et modice moueatᷣ · Et vt eis cibaria mollia et
lenia ministrentur Et omnia iuxta appetitū psequātur·
¶ Hic autor in toto illo textu recitato iam ponit duo do-
cumenta et satis manifeste patent in textu·

Sed anteq̄ nr̄m sermonē ad alia ɔuertam⁹ Notandū
est vnū nobile signū q̄ fit per cognitiōm masculi in vterō
mr̄is existentis· et ē illud Accipiat aquā mūdā de fon-
te claro et puro et pcurat sibi vnā guttā sanguinis vel
lactis de dextro latere mulieris et infundet guttam illam
aque iste· si tūc gutta petit fundū signum est masculi Si
vō supnatauerit signū est femelle Item si dextra mami
la fuerit maior sinistra impregnata est masculo· Si vero
sinistra maior femellam portat
¶ Hic autor ponit scdm documentū Et nota q̄ quando

mulier concepit tunc debilitatur et variatur gratia fetus ↄcepti in ipa et iō quicqd cupit sibi detur et si non tūc euenit dolor eo ꝙ appetitus nō ꝓcedit quia voluntas delectatur in ꝓsequēdo qđ diligit vñ nihil appetit nisi fuerit animatuȝ ex tertio de aia et p ↄmentato. tertio Ethi' patȝ qꝛ voluntas ē appetitus intellect⁹ et sp est boni simpliciꝭ l' appentis vñ oia bonū appetunt ptȝ p diffinitiōȝ boni ꝙ dat Aristo. in principio. j. Ethi. dicēs bonuȝ ē qđ omia appetūt Nō ꝙ post ↄceptionē qñ menstruuȝ fluit hoc est signū destructiōis fet⁹ qꝛ fetus debet nutriri de menstruo fluente. Sed si modicū fluit ꝓpter purgationeȝ nature ne fetus suffocetur hoc est proficuum.

Antequam textus vero finem dictis imponamus vt nr̄a doctrina subtiliter et magis complete habeatꝭ cū de materia menstruoꝝ aliqualiꝭ dictum est Trāseundum est ad materiam spermatis in viro Sperma vero vt supra dictum est nihil aliud est quā supfluuȝ alimēti quod in substantiā rei aliunde nō cedit. Juxta qđ notandū ꝙ talis est modus nutritiōis ꝙ primo cibus masticatus in ore dirigiꝭ ab ore ad ipm stomachuȝ et ibi fit digestio prima. et ibi sepatur purum terrestre ab impuro terrestri Et illud impurum dirigitur ad viscera ⁊ vlte

rius emittitur per secessum Sed parum hoc vlterius di rigitur ad epar ibi fit scda digestio. et tunc ibi iterū sepa tur puꝝ aquaticum ab impuro aquatico. Impuruȝ aq̄ti cum dirigit̄ ad phesicā et vlterius per micturam emittitur Sed purum dirigit̄ ad coꝛ . et ibi fit tertia digestio et se paratur puꝝ ab impuro Impuruȝ dirigit̄ ad vasa semi nalia et ex illo fit sperma in viro et in muliere menstruuȝ Sed purū est sanguis et illud dirigit̄ a coꝛde ꝑ magnas venas q̄ dicunt̄ capillares ꝑ q̄s venas dirigitur sanguis ad singula mēbꝛa et in illis membꝛis fit vltima digestio et iterum seperatur purum ab impuro Impurum emit titur per sudoꝛes et ꝑ vngues et ꝯsimilia Hoc aūt purū ꝯuertitur et congelatur in substantiam aliti Ita ꝙ tales poꝛi qui sunt euacuati ꝑ caloꝛeȝ naturaleȝ illi econuerso repleant̄ . et si pl⁹ venerit ꝙ̄ ē deꝑditum tunc dr̄ augmen tatio Sed ad hoc requirunt̄ quatuoꝛ Primo materia sufficiens q̄ est panis et ꝯsimilia Secūdo potus recipiens illā quartā digestioneȝ Tertio natura distribuēs Quar to caloꝛ natural' ꝯuertens alimentum in alitum.

¶ Hic autor exequitur de vltimo motiuo huius libri Et ostendit modū generationis spermatis. No. hō ē optime digestiōis et subtilioris q2 est magni caloris et ꝓpter multos labores digerit et ꝯsumit humidum q2 calor agit in humidū sicut in subiectuȝ· et calor facit exalare humiduȝ ideo oportȝ eē restauramentuȝ caloris ne ꝯsumat humidum radicale Et sic mors sequeret̄ q2 consumpto humido radicali in quo ꝯsistit vita nulle ꝓsunt medicine Sȝ tñ notanduȝ· ꝙ vnū indiuiduū p aliquā medicinā p̄t viuere p annū vł amplius sine nutrimento sicut expꝫuȝ est Sȝ hoc nō p̄t fieri cursu ꝯmuni Nō masticatio est que daȝ ꝯtritio cibo facta p dentes. et natura sic ordinauit in anteriori pte. dentes acutos vt bñ diuidant cibuȝ Sed in fine latos ordinauit ꝓpter masticatōȝ· vñ v̉sus Sunt hois dentes triginta duo comedentes.

Sed de istis q̄ dicta sunt ꝯsurgit dubitatio q̄daȝ· vtrum calor agit in ip̄m humidum ꝯsumendo sit opatio caloris in eo ꝙ calor naturalis· Pro quo sciendū ꝙ s̄m Aristo. iiij. Methe. ca. de opatōe inquantū actiuoꝝ Pria opatō caloris inquātuȝ calor hȝ dissoluere ꝛ exalare hōgenia et eutrogenia q2 si accipiatur vna massa de auro et argento et ponat̄ in ignem calor facit fluere auruȝ ab argento et ecōuerso· et sic locut⁹ ē phus. scd̄o de genera. vbi dicit ꝙ calor determinatus agit tanq̄ organuȝ scȝ securis et bipennis q2 sp dissoluit ꝯiuncta Sȝ calor in eo ꝙ naturał

habet in se virtutem formatiuaz vniuscuiusq3 rei vel na-
ture cui⁹ calor dicit esse naturalis et sic in eo qꝫ virtus ce
li vl' virt⁹ motorꝫ celestiū et vis semis vicissim ꝯueniunt.
¶ Hic au· ponit dubiuz et satis ptz in textu. Nota calor in aiali nō facit digestionē inquātuz calor sed inquantuz est bene regulatus ab aia. et iō peccauerūt aliqui antiqui dicentes qꝫ in plantis eēt nutritio Et in supiori pte esset ab igne et ab inferiori parte esset a terra. hoc non vz quia dicit Aristo· ij· de aia qꝫ si sic esset tunc mixtuz cito dissolueret Quid em̄ ꝯtinēt elementa in mixto nisi animā vn̄ aia est ꝑncipiū oīs actiōis sed calor et spūs sunt instrumenta q2 sūt in virtute aie et nō in ỽtute sui ipsius.

Hijs visis finem dictis imponamus et grates deo reddamus qui nr̄m in hoc ope et in alijs illuminauit intellectū Et de obmissis peto veniā ⁊ auxiliū diuie grē a qua om̄is sapientia orta est et hec vita eterna. ad quā nos deus om̄ipotens et gloriosus cūcta gubernans atq3 regens perducat qui cū pr̄e viuit et regnat et in qua ē sūma saturitas secura tranquillitas et iocūditas et sine fine eternitas sanctorꝫ extat omniū per infinita secula seculorꝫ Amen.

Laus deo